

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 15.)

„GAZETA“ iese în ne-care zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumără la toate ofi-
cile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Așă abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 79.—Anul LXVIII.

Brașov, Vineri 8 (21) Aprilie.

1905.

Alcoholismul.

(a) Bărbații iubitori de neam ai diferitelor popoare, îngrijiți de sorțea și viitorul națiunii lor, și-au ridicat de multe ori cuvântul împotriva alcoholismului, adică a consumării beuturilor spiritose, cari ruineză sănătatea și produc alte multe rele.

In diferite țări s'au format societăți de abstenență, cari și-au pus de țintă a propovădui omenilor, să se lase de obiceiunța de a bé rachiu.

Nu este țără, în care să nu se fi făcut ceva pentru luminarea poporului în privința stricăciunilor, ce urmază din cauza beției.

Guvernul român de pildă a scos mai anii trecuți nisce tablouri, pe cari a ordonat să le atârne pe părțile școlilor și pe la primăriile comunale. In aceste tablouri se arată în chipuri, pe de-o parte cum este omul tréz, care se ferește de beaturi: frumos, sănătos și îmbrăcat cinstit, ér pe de altă parte cum este cel bețiv: ogârjit, scârnav, prăpădit — și îmbrăcat în zdrențe.

Tot în aceste tablouri se mai putea vedea, cum sunt copiii omului care nu bea: voinici și mândri, și cum sunt ai celui bețiv: piperniciți, desfigurați și suferind de nevoia cea rea și alte bóle urite.

Relele, ce le aduce beția, sunt de mai multe feluri. Nu numai sănătatea trupescă este atacată prin alcohol, ci și bunăstarea economică, fericirea casnică, vigórea și energia sufletescă și prosperitatea generațiunilor viitoare, cari zămislindu-se din nisce părinți netrebnici, nu pot să éasă altfel, decât nisce tândale timpite, ajunse la o becisnicie dobitoescă, de te fac să plângi.

Cu durere adencă ni-se jăluiesc un bărbat iubitor de neamul din care face parte, și amic al nostru, în privința decadentei morale a locuitorilor români din cercul Lăpușului, comitatul Solnoc-Dobâca, unde densul își are domiciliul.

Poporul se ruineză materialicesce și moralicesce, ér cârciumarii se îmbogățesc. Intr'un ținut nu tocmai estins, în timpul scurt de trei luni s'au săvîrșit patru crime cu omor, ér bătăi sunt pe fie-care săptămână câte 3—4.

In sfintele paresimi, când ómenii ar trebui să se ispășescă peccatele și să se pregătescă a se împăca cu Cel-ce i-a zidit — se săvîrșesc cele mai multe fărădelegi.

Și decă îi întreabă cine-va: Ómenii bunii de ce beți atâta? Nu vedeți, că béutura vă tulbură mintea și vă face să nu puteți judeca ce făptuiți și că în beția vóstră săvîrșiți fapte rușinoșe? — ei răspund, că, de! ce să facem domnule, decă mâncăm mâncări de post, inima cere „horincă“ și numai horinca ține puterea în noi!

Câtă rătăcire în capul acestor ómenii! Ei țin postul „cu sfințenie“ și decă se întemplă să se îmbolnăvesc, și doctorul le spune să mănânce de dulce, mai bine vreau să moră, decât să inghită o lingură de lapte, cu tóte că ar trebui să scie, că pe omul bolnav și Dumneșeu îl iertă, — dér de horincă nu se lasă, și de sfadă și bătăie și fărădelegi nu se ferește. Cum se ferească de lingura aceea de lapte...

Ceea-ce este însă mai trist, amicul nostru ne comunică un fapt, care ne umple de adencă îngrijire, anume că în acele părți chiar și unii preoți încă premerg în privința acésta cu pildă rea înaintea credincioșilor lor.

Decă este așa, apoi nu e de mirat, că locuitorii din acele părți se află și materialicesce și moralicesce într'o stare ticălosă și într'un pauperism fără păreche.

Din 27 comune ale cercului Lăpuș, numai în 4 există școli și învățători. Ómenii se hrănesc cu cěpă și mălaiu, scrumbii (heringi) putrede și mămăligă cu oțet (!). Rupti de fóme și slăbiți de mâncări! (!) de post, béu vinars până cad sub masă,

căci la ast-tel de mâncări puțin vinars le trebuie, pentru a-se îmbăta.

Tabloul, pe care ni-l zugrăvesce mai sus amicul nostru și la care nimic n'am adaus, este induiosător și revoltător în același timp.

Am trăit până acuma în credința, că poporul nostru, cu tóte sarcinile grele ce are a le purta, a rămas neatins derelele ce pot să-i primejduescă prosperitatea sa. Credința acésta o mai avem încă în ceea-ce privesce totalitatea lui, dér pentru stîrpirea abuzului cu alcoholul în unele ținuturi, cum e și cel al Lăpușului — trebuie să se ia măsurii energice până încă nu e târziu.

Revistă politică.

Brașov, 7 (20) Aprilie.

In situațiunea politică internă nu s'a petrecut dílele din urmă nici un eveniment mai de sémă. Crisa politică și de cabinet ungară a ajuns éráși într'o stare de amortire. O liniște adencă par'că s'a instăpănit de câteva díle, e însă numai liniștea prevestitoare de furtună. Dieta ungară se va lua în discuție de Paști și nu se va întruni decât la 8 Mai. Deputații s'au împărșiat care încotro, cluburile partidelor sunt góle și sgotmotul politic, ce se inscenase în câteva ședințe ale dietei, nu se face acum de cât în gazete.

Cu tóte aceste opiniunea publică maghiară e agitată de veștile ce le aduc foile cu privire la reînviarea planului de a se numi un ministeriu de funcționari. Căpetenia acestui ministeriu ar fi ministrul comun de finanțe Burian, pe care l'ar însărcina cu conducerea provisorie a afacerilor. Foile maghiare, firesce, combat cu violență acest plan al „camarillei“ vieneșe.

Se mai vorbesce însă și despre aceea, că în curénd Coloman Szell va fi primit de Majestatea Sa și că se va reînforce de la Viena ca homo

regius. Se vorbesce numai. Positiv însă nu se scie nimic.

Intr'aceea díarele maghiare încep să atingă éráși córda vechiului cântec despre pretinsa ațitare a naționalităților nemaghiare din partea Vienei împotriva postulatelor maghiare. „Alkotmány“ de la 19 Aprilie publică sub titlul „Naționalitățile și crisa“ un articol, în care șpune, că de óre-ce bărbații de stat austriaci nu vreau independența și întărirea Ungariei, „fac aceea ce a făcut Iosif II, când a resculat pe Horia și Cloșca, ér Metternich a părșinit mișcarea illirică în Croația. Pe Jellacic l'au pus Ban, pe Rajacic conducătorul Sêrbilor, pe Iancu și Moga conducătorii Românilor“. N'am ajuns până la atâta — continuă „Alkotmány“ — căci în Ungaria nu este încă revoluție și nici nu va fi, „însă mâna vieneșă lucrăză, ca să agite naționalitățile împotriva Maghiarilor“. Bianchini díce, a convocat un congres al Slavilor de sud în Spalato, din Bucuresci „Valahii“ sunt îndemnați să pretindă ceea-ce pretind Maghiarii, — „și tóte aceste se fac cu scopul, ca Maghiarii să nu capete nimic“. Mai scrie „Alkotmány“, că Maghiarii trebuie să urmărescă cu atențiune mișcarea naționalităților. Mai primejdios e ceea ce se lucrăză în Croația, pe care vor să o rupă de Ungaria. Croații négă existența unei armate maghiare, decí nu le trebuie limbă de comandă maghiară. Și decă totuși s'ar introduce comanda maghiară, atunci și Croații cer comandă croată.

Aceste și altele le scrie „Alkotmány“, — ér foile maghiare aduc din Agram scirea, că printre membrii dietei croate s'a pornit o strașnică agitație în direcțiunea, ca Croații încă acum să pretindă comandă croată și în dieta din Pesta să nu mai vorbescă de cât croatesce.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

27 August.

Bateria noastră a doua, ascunsă în vii pe délul de deasupra Griviței, deschidea spre întăriturile dușmanilor treiđeci și șase de guri de oțel.

După o dí de frământări în plóia de foc și de schijă, după neîntrerupta duruire de tunete sub norii deșii de fum, cari acoperiau taberile, flăcării noștri trudiți deabia putuseră să ațipescă câte o parte din nópte. Se rinduseră la lucru, se rinduseră la tunuri; și când în restimpuri mari lumina salvelor isbucea ca o pânză de fulger, ei răsăreau negrii o clipă, isvorând par-că din întunecime, drept și neînduplecați. Apoi în șanțuri, îndărătul cémelor neteđi de pământ, în tăcerile adencí, cari urmau, tunarii vorbeau despre spinatecii lor ofițerași svîrliți în țărină de sburăturile de schijă, așa de bunii în vremurile de pace și așa de înflăcărati și de încrun-

tați în viforul care venise. Pomeniași și de frații fulgerați, — ómenii cumpăniți și la bine și la nevoie, și cu răbdare pe care nici sângele gâlgăind în rănii adencí n'o înfringea. Și unii și alții zăceau acuma îndărăt la ambulante.

După nópteaceea, veni diminéta o' o liniște mare. Și'n liniște la șase césuri, de odată ca din senin porni întâiul tunet și după densul se deslănțui brusc uraganul de fum și foc din trei sute cincideci de mașini. Fierberea clocotitoare, — deasupra muncelilor și văilor, nourii albi ca vata și învâlmășiți, prin cari se strecurau șuerăturile și bizăirile fioróse ale ghiulelelor, umpleau cerul și pământul de o mare furtună de jale.

Și'n vremea asta, valorile întunecóse ale infanteriei se încovoiau îndărăt prin zdruncinăturile pământului, în vecinătatea bateriilor. Bataliónele gata de luptă ședeau rânduite, tăcute, pe când vėzduhul se cutremura. Și'n inimile tuturor stăruia par-că un ghimpe, — așteptarea. Treceuse o dí și nu se întâmplase nimic, dér fle-

care clipă viitórea putea aduce ca un fulger ordinul, ș'odată cu el botezul de sânge.

Aprópe de liniile dușmanilor, spre Grivița, santinelele ascunse în tufșuri și'n gropi stăpăniau cu ochii mișcările tabiilor și'n dosul acestui lanț ș'al păleurilor posturilor mici și gărđilor mari, divizia întregă în două linii adencí își scânteia marile și-raguri de baionete.

Mai óparte pe podișul din drépta șoselei, care venea de la Bulgăreni, trăsurile de ambulanță își filfăiau pânzele cu cruce roșie. Pataștele, legănite în pasul regulat al sanitarilor, pe mică pe ceas ieșiau din văi a ducénd spre doctorii cu chipiuri roșii trupuri zdrobite de tunuri.

Și era în bateria din vii o frământare cumplită. Din spre tabia Abdul-Cherim, din redanul scurmat în cóstele ei, numai de la o mișcare de pași depărtare de noi, venia un foc viu de puscii, care isbea din plin șirurile servanților. Ofițerii înjurau și dădeau ordine multe cu glas tare, soldații se ríușirău mánioși în jurul

tunurilor, dér descoperiți fiind din partea aceea, cădeau unul după altul, după fie-care isbuçnire a focurilor, care tresăreau în vėzduh, ca nisce părăituri de vréscuri.

Era o mánie ș'un necaz de-și scui-pau flăcării sufletul. Cu tóte acestea lucrău în urgia și'n fumăria aceea, — și tunurile îndopate svărliau par-că cu desperare ghiulelele în spre furnicarele păgănilor. Și sburau țipând și cădeau bine și câte un murmur de mângăiere trecea prin rënduri.

Intr'un târziu veni ordinul să se tragă tunurile în rezervă, — și acolo la adăpost, fi găsi domnitorul — și generalul raportă cum stău lucrurile.

Atunci un călăreț, un ofițer porni din baterie, în góna calului îndărăt c'o veste grabnică. Fugarul șforăia în galop aprins și trecu ca o săgétă prin rípi, prin rovine, — până ce se arătară întunecósele și tăcutele valuri ale dorobăntimei.

Companiile erau gata. Soldații așe-dați la pământ, păstrând rinduiala însă, așteptau. Ici-colea, grăméđi micii vorbeau

Situațiunea în Macedonia e cât se poate de gravă. Dilnic se întimplă măceluri înfricoșate, ce le sèvresc acum bandele bulgare, acum bandele grecesci. O adevărată teroare domnesce în sinul populațiunii. Di-lele trecute o bandă grecescă a sēvirșit ne mai pomenite fărădelegi în satul bulgar Zaholicani. Mai mulți Bulgari au fost uciși mișesece și aprōpe satul întreg a fost incendiat. Din cauza acēsta o mare agitațiune domnesce în Bulgaria. S'au ținut numēroșe meetinguri în care se protestēză contra acestor barbarii și guvernul bulgar e provocat sē ia mēsurī energice pentru apērarea vi-eții și avutului Bulgarilor macedo-neni. Fōia oficială din Sofia dice, cā masacrele de la Zaholicani sunt opera Turcilor, cari ar sprijini ban-dele grecesci și sērbesci față cu e-lementul bulgar. Indēmna însă po-porațiunea sē-și păstreze liniștea și sē lase în grija guvernului bulgar luarea mēsurilor necesare. Guvernul din Sofia va cere intervenția pu-terilor.

*

Mișcarea revoluționară din Rusia n'a încetat încă cu desēvirșire. După cum se telegrafiază din Petersburg, revoluționarii răspāndesc o procla-mațiune în care muncitorii sunt in-vitați, ca în ziua de 1 Mai, toți sē părăsesc munca și sē iese pe strade înarmați cu revolvere. Pe fe-mei și copii sē-i lase acasă, căci lu-cruri mari se vor întēmpla.

Din Moscva se anunță, cā gu-vernul rusesc a chemat la un congres politic nobilimea din toate governa-mentele, pe ziua de 8 Mai. Con-gresul se va ținē în Moscva și va fi presidat de prințul Trubetzkoj.

*

Lumea intrēgă așteptă cu mare încordare rezultatul apropiatei lupte între flota rusescă și flota japonească. După scirile mai nouē, flota rusescă a părăsit goltul Kamran din țērmii Cochinchinei, continuând și calea spre miadă-nōpte. O fōie englesă spune chiar, cā o parte a flotei ru-sesci a fost vēdută Duminecā în a propiere de Hongkong. Dēcā scirea acēsta este adevērată, Rosdestvensky va ajunge peste cāteva zile în apele insulei Formosa (posesiune japonească), unde se va decide apoi încātrāsē-și ia direcțiunea: va intra adevcā în ca-nalul de la Formosa, unde se crede cā petrece Togo cu flota lui, ori cā va trece prin vr'un alt canal în ma-rele Ocean?

Pressa japonească atacă violent Franța, din cauză cā ar fi permis lui Rosdestvensky sē petrecă mai mult timp lângă malurile Cochin-

chineii, prin ceea ce s'ar fi violat neutralitatea. Una din foile japoneze pretinde chiar, ca Japonia sē cēră ajutorul aliatei sale, Anglia. E inte-resant însă, cā diarele englese nu află întemeiate aceste atacuri japo-nesse contra Franței, despre care nu se pōte dovedi, cā a violat neutra-litatea.

Adresa coalițiunii către Corōnă.

În ședința de Joia trecută a dietei unguresci s'a cetit proiectul de adresă a coalițiunii opoziționale maghiare către corōnă. Proiectul este opera contelui Albert Apponyi și comisia însărcinată cu redactarea lui n'a făcut într'insul mai nici o schimbare. Dăm în numărul nostru de adă, în traducere, întreg cūprin-sul acestei adrese, care este un do-cument istoric și asupra căreia dis-cuțiunea se va începe după vacanța de Pasci a dietei.

Majestatea Vōstră Rege Apostolic!
Preagrațioșe Stăpāne!

La 4 Ianuarie a. c. Majestatea Vōstră ați disolvat dieta convocată pe ziua de 26 Octomvrie 1901 și ați chemat na-țiunea sē-și spună voința.

Deși o mare parte a națiunii a nu-trit grave îngrijiri față cu legalitatea di-solvării, totuși a răspuns invitațiunei Maj. Vōstre. Alegerile s'au sēvirșit. Voința na-țională s'a manifestat într'o astfel de di-recție, încât acel guvern al Maj. Vōstre, care a propus disolvarea nici n'a așteptat deschiderea noiei diete, ci a demisionat fiind-că sciea, cā nu pōte dobēndi sprijin-ul camerei.

De atunci au trecut mai multe luni și totuși țēra n'are un guvern, care sē se bucare de încrederea dietei. Activitatea dietei e stānjenită. În lipsa unui budget votat pe cale parlamentară, cheltuelile și venitele de stat n'au o basă legală. E de prisos a desfășura înaintea Maj. Vōstre mai pe larg efectul pāgubitor, ba chiar periculos al dānuirii unei astfel de stări. Indicăm simplaminte pe deoparte asin-ta scārtie și respectului față de lege, asupra acelei slăbiri a rigōriei conceptelor consti-tuțional, ce nesmintit le provōcā obicin-ța guvernării, fără atribuțiunile legale; ēr de altă parte indicăm asupra acelor pāgubiri grave, ce amenintă națiunea pe teren economic, dēcā tocmai acum, cānd Europa intrēgă își aranjază pe timp mai îndelungat politica sa economică, nu putem lua poziție cu deplin efect corēspondētore intereselor nōstre. Indicăm și asupra ace-lei situațiuni nefaste în care ajunge pute-rea armată a ambelor state ale Maj. Vōstre, dēcā Ungaria nu se pōte îngriji la timpul sēu de întregirea armatei. Mai pe sus de tōte însă conceptul constituțional ne îndēmna, ca cu cea mai adēncă supu-nere și cu deplină încredere sē ne adre-săm către Maj. Vōstră și sē o rugām, a numi cāt mai curēnd un guvern, care sē pōtă conta la sprijinul camerei deputaților, ce exprimă voința națională.

Înțelepciunea Maj. Vōstre află puncte de razim pentru modul cum sē eseroite dreptul de suveran constituțional, în re-

sultatul alegerilor. Națiunea a condamnat categoria violentă, ce s'a sēvirșit la 18 Noemvrie a. tr. în contra ordinei desbate-rilor camerei. Aceia, cari au sfātuit, au sēvirșit sēu a cooperat la sēvirșirea faptu-lui, nu se mai pot bucura de încrederea camerei. Deși aceia, cari au luptat împreună contra violenței parlamentare și au dobândit împreună majoritatea, representā convingeri politice deosebite, totuși pot sē se înțelēgă cu privire la cestiuni atāt de importante și urgente, ce-și așteptă resol-varea, încāt sunt capabili pentru o lucrare folositoare și unitară. Toți vrēu reforma parlamentară și în cadrul acesteia lārgi-reu dreptului electoral și arondarea cercu-rilor electorale, conform intereselor na-ționale. Toți doresc augmentarea eserci-țiului guvernării nepārtinitōre, situația de drept a funcționarilor, în general augmen-tarea garanțiilor ordinii de drept și a li-berității publice. Toți pretend reforme în sistemul de contribuție, reforme economice și social politice.

Partidele, cari au dobēndit majorita-tea, se unesc și în nisunța de a-sē intro-duce de fapt independența economică pe lângă pregătirea irebitōre a teritorului vamal separat și a sistemului de credit necesar. Aceste partide se unesc și în aceea, ca caracterul național al armatei maghiare — ce formēză o parte întregi-tōre a armatei întregi — sē se validileze în limbă și embleme. Dorința acēsta o împārtășesc și aceia, cari în privința țintei finale stau pe un punct de vedere extrem, cer adevcā armata maghiară independentă, fiind-cā într'o aranjare armonioasă a acēs-tei cestiuni, vēd antecedentele inevitabile ale realizării depline a programului lor, și astfel, fără a renunța cātūși de puțin la programul lor, pot sē sprijinēscā, ba sunt datori sē sprijinēscā acest aranjament. Aceia însă, cari n'au urgit aranjamentul din cestiune, au ajuns la convingerea, cā fără de aceste reforme nu se pōte resōlva criza actuală gravă conform constituționa-lismului, dieta nu pōte conta la activitate neturburată și lipsurile necesare armatei nu se pot satisface.

Cu considerare la tōte aceste, s'a în-ființat un program de lucrare, pe basa că-ruia guvernul pōte conta cu siguranță la sprijinul camerei, ēr realizarea lui (pro-gramului) ar vērsa binecuvēntare asupra națiunii maghiare, n'ar slābi întru nimic poziția de putere a Majestății Vōstre ca demnitor și al altor țēri afară de Ungaria, și ca consiliu a țērii în mare mēsură, deōre-ce ar întări și ar mulțami și mai mult razimul cel mai sigur al acestei po-sițiuni de putere: fidela Ungarie a Maj. Vōstre.

Deci situațiunea parlamentară n'ar împiedeca rezolvirea grabnică a crizei și numirea unui guvern responsabil. Dēcā însă cu tōte acestea s'ar amāna și mai departe rezolvarea crizei, atunci — cu tōte cā respectăm considerantele ce fac sē in-tārzie decisiunea Maj. Vōstre — ne te-mem, cā s'ar sgudi în națiune scārtia în viața constituțională, căci s'ar crea apar-ența, cā dēcā voința națională, pentru manifestarea căreia Maj. Vōstră ați invitat națiunea, nu s'ar validita în direcția do-rită și așteptată ea n'ar putē conta sē fie luată în considerare.

Pe basa acestora cu patriotică îngri-jire, dēr totodată cu încredere omagială repetām a ruga pe Maj. Vōstră:

Binevoiti, prin esercitarea dreptului de suveran constituțional, a face capēt acestei stări, ce nu se unesc cu preten-

siunile constituționalismului, și a numi un guvern responsabil, care sē aibă încrede-rea camerei deputaților și al cărui pro-gram de lucrare sē-i garanteze sprijinul camerei.

Suntem de altfel cu adēncă supunere:
Deputații intruniți în dieta Ungariei, Croa-ției și Slavoniei.

Procesul de presă

contra articolelor publicate în „Drapelul“.

Timișōra, 18 Aprilie n.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Eri, Lunī, începēnd de la ōra 9 a. m. și până la aprōpe 9 ōre sēra s'a per-tractat aici, cu puține intreruperi, proce-sul de presă intentat din partea procura-rului reg. contra d-lor Mihaiū Gaspar dia-con, Dr. Ștefan Petrovici, avocat și Dr. Cornel Jurca, avocat și redactorul resp. al „Drapelului“, toți trei din Lugōșu, pe motivul »agitațiunei« cuprinse în cinci ar-ticole publicate respective scrise de dēnșii în »Drapelul«. Pertractarea s'a finit cu verdict afirmativ. Toți trei acușaii au fost deci condamnați la arest de stat și la amendă în bani. (Sentința o publicām mai jos — Red.).

Nici o mirare!

Publicul neromân d'aici, care nu aude nici cetesce alta, dēcā jurnale sēu vor-biri d'ale șovinismului, este îndopat până în mintea și 'n inima sa de șovinism și de palavrele acestuia, cari timbrēză pe unii nemaghiari de »agitatori«, de dușmani ai patriei etc. Acest public nu este capabil a da din sinul sēu jurați, cari ar putē cu-prinde cu mintea și cu inimile lor adevē-ratul patriotism, adevēratul înțeles al li-bertății de presă în genere, și în deosebī: cā drepturile naționale sunt un bun suflē-tesc neprețuit pentru fie-care membru sēu fiu al respectivelor naționalități și cā, prin urmare, acești devotați fii și membri ai naționalității respective sunt nu numai îndreptățiti, ci chiar și obligați față de nēm-ul lor și în privința lor, d'a sātī într'u apē-rarea acestui bun nestimat și d'a înfiora pe cel care ori din rēutate, ori din nepri-cepere îl atacă, fie acesta ori-cine.

Nu! Așa ceva nu pricep concetățenii noștri de buze neromāne, căci vieța pu-blică din stat nici cresce, nici instruiēză pe concetățenii amintiți în acēstă direcție a libertății, a naționalismului și a consti-tuționalismului adevērat, ērā ōmenii de sine frān nu-și dau nici o trudă în acēstă privință.

Cei cu principul „ubi bene, ibi pa-tria“, se mulțamesc cu starea ce o au; ērā cei-ce sciu, cā »numai în-apă tulbure se pōte pescui mai bine«, își dic: »ține Dōmne tot așa«.

Ast-fel gazetarul, scriitorul, literatul și luptătorul român — este și rēmāne »agi-tator, inimic« etc.

Și acest defect în educația publică-politică, dată de decī de ani numitului pu-

cu glasuri încete. Cei mai mulți însă tă-ceau duși pe gânduri. Ofițerii batalionelor sfātuiău strinși în rōte dese, ori se mișcau agale printre zidurile plutōnelor. Era o pānză întinsă și întunecōasă de căciuli mari cu pene pestrițe și de chipiuri de infante-rie, în care roșul și albastrul însemnau că-rări de flori.

Călărețul venia în gōnă. Prin rīndu-rile flăcăilor alerga un fior, o șōptă pe-trecută în grabă de la om la om. Ofițerii se întōrseră toți spre partea de unde ve-nia vestea, unii porniră nerābdători și se în-jirarā spre margine.

Ștafeta se opri scurt în fața statului major al diviziei, descālecā și înmānā pli-cul. În clipa urmātore, tōtā lumea era în picior și scia, simțea despre ce-i vorba.

În jurul celui ce venise, se strīngeau unii din ofițeri. Gălāgiosul căpitan Corban de la reispredcecelea de căciulari și iu-biții sēi băieți, locotenentul Avram și sub-locotenentii Călinescu și Sava, îl strīnseră între piepturi și și-l luară din scurt.

Corban îl întrebā:

„Ce fac Turcii, dragă?“

Ofițerul de ordonanță, bunduc, cu mustățile rāsucite ca cōda rātoiuului și cu ochii negrii fulgerători, rēsufa repede, în scia ce sē răspundā.

„Ostenit băiatul!“ rosti cu glas gros și cu convingere căpitan Corban. „Sē-i dām nițicā flacără.“ — Și-i întinse bidōnul. — „Ceva rom băiete, rusesc, tare, de-ți crapā māsēua! Trage un gāt și te desmōrtesce!“

— Nu, — mulțamesc! rēsponse bun-ducul, mī-e cald de nu mai pot. Am aler-gat ca un nebun.

— Nu vrei? strigā căpitanul. Bravo dragă! de ce nu spui? — Și se întōrse spre „băieții“ lui: Nici vōu nu vē place? ha?

— Ba mie-mī place, rēsponse loco-tenentul Avram zīmbīnd larg și legānān-du-se ca o rață.

Li plăcea romul și sublocotenenților Călinescu și Sava, băieți subțiri, de-abia eșiți din școlā, ș'acum unii de admirație cātră mustăciosul și negrii căpitan Cor-

ban. Înghițiră tuspātru cāte un gāt sdra-vāi, din beutura arđētore, apoi în îmbul-zōia din ce în ce mai dēsă a ofițerilor, în-cepurā sē descōpe pe cel venit.

Artileristul își ștergea sudōrea, își descheia la gāt tunica, pe cānd toți îl trā-geau care din cotro. Apoi începū sē spuie despre redanul, care ne fulgera bateria din vilele de deasupra Griviței, de la o de-pārtare de o mie de pași numai. Băieții, tunarii, se luptau strāșnic, dēr ce folos! pāgānii îi luau ca din ōlā. — Acu nu mai era de chip, trebuia sē între în foc infan-teria, sē puie pe necredincioși pe gōuā.

„Ei și ce?“ strigā cu glas mare căpi-tan Corban, „cređi cā n'o sē-i luām la gōnă? Tetea Corban sē trāescā și o sē ve-deți voi și minunea asta! Eu cu băieții mei, mē! ca nisce lei! Sē fiu al dracului, în frigare o sē-i luām! Ce dīci Avrame?“

— E fōrte bun romul! rēsponse cu convingere locotenentul.

— Drepti, rācane! mī-ai bēut totā sticla, trānti-te-ar Sfīntul Ilie într'o pivniță cu antale! Ce facem, bā, mergem?

— Cu tetea mergem și-n iad! rēs-punse Avram, rēsucindu-și cu stānga mus-tața și cu drēpta întīndēndu-i bidōnul gol.

Și-n svōna din ce în ce mai mare a batalionelor priu care trecea un frēmāt surd, sbucni ca un fulger și ordinul. Or-donanța încālecā ēr, și se porni înapoi spre baterii în gōnă, ēr ofițerii își înālțarā capetele și cu glasuri scurte, cu piepturile înfiorate svīrlirā spre compānii comāndele, pe cānd șiragurile de cușme și de baionete se tālāzuiau în undoiri negre și'n fulgerāri orbitōre.

În frunte, în foc trebuia sē între douē batalionele din al trei-spre-đecēlea regiment de căciulari și unul din al cincelea de in-fanterie.

Grābit, ars parcā de un foc lāuntric, se frāmānta Tetea, rīnduindu-și compania, ēr în juru-i cei doi sublocotenēni nu-și mai gāsiau loc.

Căpitanul, înalt și spātos Romān, era renumit în intrēga divizie: bea țēpān și era în stare sē mānānce la șapte mese. În marșuri mai ales la fiecare haltā gālģāia un

blic din partea potestății statului și a jurnalistică »patriotică«, este cea mai puternică armă în mâna procurorilor acuzatori pe motivul »agitațiunii«, o sabie pe care tot-déuna o trag cu predilecție din tătă și o învârtesc, cu o bravură demnă de alte cauze mai bune, căci sunt conșcii de puterea ei, știu că tot-déuna lovesc cu ea de sigur acolo, unde vrău, ér de efectul durerii, cauzate prin lovitură, nu se întrébă.

Gazetarului resp. apărătorului român, care devine atacat prin această armă, nu-i rămâne, decî, decât a suferi lovitura și a dice: »Dómne, iértă-le, căci nu știu ce face.

Ținuta acuzărilor, cari toți s'au apărât în »limba statului« și în persoană — numai d-l Gașpar avea de apărător pe d-l C. Brădiceanu din Lugoj — a fost demnă, bărbătescă, rezolută. Nicî unul nu și-a ascuns convingerile sale, fie-care a înferat și apostrofat șovinismul și, în deosebî, nesecutarea legii despre egala îndreptățire a naționalităților.

Acusa, din contră, s'a folosit tot de vechile și deja ruginitele ei argumente: că poporul român are mii de școli confessionale rurale, cari toate se bucură de sprijin și moral și material din partea statului (!) Că statul dă bisericilor și preoțimei române an de an milioane ajutor întru susținerea lor, și încă multe de toate, câte verđi-uscate de prin Germania, Rusia și alte țări străine. Ca ceva, după cât știu eu nou și cred că un unicum între argumentele de acuză ale d-lui procuror reg., este demn de înregistrat. A ăis, că noi, Românii, usurpăm numai numele de »român«! Căci, dice d-l procuror, d-sa s'a ocupat și de istoria originii noastre și o cunoșce mai bine decât noi, și d'aceea nu a numit pe acuzăți și némul lor »român«, ci »oláh«. Și — mai dice d-l procuror — că decă el însuși ar fi »oláh«, ar fi mult mai mândru pe numirea de »oláh«, decât pe cea de »rumun«, căci acest cuvânt: »rumun«, nu e decât dejositor. El este un cuvânt vechi slavean, care însemnă nicî mai mult, nicî mai puțin ca »rabszolgă« (adeacă rob)!

Ei, ce s'e-i faci omului, înzestrat cu ast-fel de știință istorică?! Se crede »burduf de carte« în ale istoriei despre originea némului nostru și a numelui de »român« pe care-l pórta fie-care individ român în gură, și mai multe legi vii și sancționate ale statului nostru pe hârtie. Dér il pórta în deosebî poporul și națiunea română, d'aici ca și cea de peste Carpați. Destul, că am ajuns, ca procurorii să ne »învețe« istorie!

S'e-i strig dér și eu, un strașnic »éljen«!

*

Pertractarea finală în sus amintitele procese s'a început Lunî diminéta la órele 9 înainte tribunalului din Timișóra. După constituirea curții cu jurați, se dă cetire

actului de acuză, în care se susține acusa pe baza §-lui 33 al legii de presă contra d-lui Mihail Gașpar ca autor al articolelor »Ne trebuiesc fapte« și »Care e ținta?«, contra d-lui adv. Dr. Stefan Petrovič ca autor al articolului de fond din nr. 99 și contra d-lui adv. Dr. Corneliu Jurca pentru publicarea articolelor de fond din nr. 96 și 99 sub titlul »De mortuis« pentru agitațiune circumscrisă ca delict în alineata 2 a §-lui 172 al codului penal.

În decursul interogatorului și a probațiunii, acuzatul M. Gașpar declară, că este autorul celor doi articoli și că nu se simte vinovat, deórece după convingerea sa articoli nu conțin agitațiune. D-l Dr. Stefan Petrovič declară deasemenea, că nu se simte vinovat și observă numai atâta, că traducerea în unguresce a articolelor e greșită. D-l Dr. Cornel Jurca, redactor responsabil al »Drapelului«, declară, că deși nu dânsul a scris articoli, primesce răspunderea pentru publicarea lor.

După terminarea interogatorului și a procedurii de probațiune, procurorul prezentă întrebările, cari sunt pentru toți articoliile aceleași, și anume: »decă articolul conține agitațiune naționalităților române contra Maghiarilor?«

După rechisitorul procurorului, care băjbă de insulte la adresa Românilor, ia cuvântul apărătorul d-lui M. Gașpar, d-l avocat C. Brădiceanu, care reduce la valórea lor adevărată espunerile tendențioase ale acuzatorului. După dânsul iau cuvântul d-nii Dr. Petrovič și Dr. Jurca, apărându-se cu multă demnitate și bărbăție.

La órele 8 séra procesul s'a sfârșit. Pe baza verdictului adus de jurați, cari au declarat pe acuzăți de vinovați pentru agitațiune, tribunalul a condamnat pe d-l Mihail Gașpar la 10 luni temniță de stat și 400 cor. pedepsă în bani; pe d-l Dr. Cornel Jurca la 8 luni temniță de stat și 400 cor. pedepsă în bani, ér pe d-l Dr. Stefan Petrovič la 6 luni temniță de stat și 200 cor. pedepsă în bani.

BCU Cluj Central
Dela Academia Română.

Membrii celei mai înalte instituțiunii culturale, pe care o are neamul românesc, sunt întruniți de 3 săptămâni în capitala României, ocupându-se cu afacerile, cari privesc mișcarea culturală și literară a Românilor de pretutindenî. — Pe lângă prelegeri publice importante, cari se țin săptămânal câte 2—3 de către membrii cei mai distinși ai »Academiei« și pe lângă cetirea și censurarea număróselor cărți românesce, cari s'au tipărit în vremea din urmă și cari au fost înaintate spre premiare, membrii Academiei se ocupă în ședințele lor ăilnice cu afacerile administrative ale Academiei și cu toate cestiuile mai însemnate, cari privesc înaintarea culturală a Românilor.

Dintre membrii ardeleni și bucovineni ai Academiei, iau în sesiunea actuală parte

d-nii I. M. Moldovan (Blașiți), St. Marienescu (Sibiui), Pușcariu (Bran), I. Vulcan (Oradea-mare), I. Teclu (Viena) și Fl. Marian (Bucovina), cari au fost primiți și salutați cu cea mai mare dragoste de către membrii Academiei Române. Pe lângă această primire călduroasă, membrii ardeleni și bucovineni au fost făcuți părtași și de-o mare cinste, căci săptămâna trecută Majestatea Sa Regele Carol a primit în audiență particulară mai lungă pe d-nii I. M. Moldovan, I. Teclu și Fl. Marian, ér Maj. Sa Regina României Elisabeta a învitat Joi séra pe membrii ardeleni Pușcariu, I. Vulcan și Fl. Marienescu la serata, care s'a dat la palat. Atât Regele, cât și Regina au stat de vorbă timp mai lung cu bărbații noștri, interesându-se de afacerile culturale ale Românilor din Ardeal și Ungaria.

O mare și neuitată serbare s'a ținut Vinerea trecută la Academie. Regele Carol însoțit de micul principe Carol, a venit la ședința Academiei și a prezentat în mijlocul unei însuflețiri mari membrilor întruniți pe micul Carol. D-l I. Kalinderu, președintele Academiei, a mulțumit adânc mișcat Regelui pentru onórea, ce-a făcut-o Academiei, înșirând meritele mari ce și-le-a câștigat Regele de la suirea sa pe tron pentru înaintarea culturii neamului românesc.

A urcat apoi tribuna Regele și a ținut un discurs mai lung vorbind despre frumsețele limbei românesce și îndeosebi despre culegerea și păstrarea acelor cuvinte vechi, cari — deși obřișia lor este slavonă, grecescă și turcescă — alcătuesc originalitatea și bogăția limbei.

»Mă bucur — a ăis regele — de câte ori am privilegiul de a lua cuvântul în acest locaș, unde am auzit atâtea conferințe atrăgătoare și disertatiuni iscusite, cari au răspândit lumină nouă asupra trecutului nostru și îndrumări înțelepte pentru propășirea științei, adunând astfel un material de mare preț pentru lărgirea templului, care adăpostesce sufletul némului românesc.

»La temelia acestui templu se află limba, această durósă limbă românescă, care Mi-a devenit îndoi de scumpă din ziua când am auzit-o resunând pe buzele neuitatei mele copile și de când, spre a mea mângăere, urmașii mei o vorbesc în jurul Meu«.

Regele termină vorbirea sa, exprimându-și dorința, ca Academia Română să dea cât mai grabnic la lumină marele dicționar »Etymologicum magnum Romaniae«, a cărui lucrare s'a început deja, și care e merit să pue stavilă nepăsării ce se arată tot mai mult față de graiul bătrânesc, stîrpind toate buruienile, cari înăbușe limba noastră strămoșescă.

Vorbirea Regelui, care a fost ascultată cu mare sfînțenie, a făcut o adâncă impresiune asupra celor prezenți.

SCIRILE ȚILEI.

— 7 (20) Aprilie.

Ședința publică a tinerimei dela școlile noastre. Se șce că la gimnasiul nostru român gr. or. din Brașov există societatea de lectură »Ioan Popasu«, care în fie-care an, înainte de Paști, împreună cu societatea de lectură dela școlile comerciale, dă câte o ședință publică cu declamațiuni, coruri, disertatiuni și musică. Această ședință s'a ținut Dumineca trecută în sala cea mare a gimnasiului fiind de față un public numărós și ales. Tóte punctele au reușit tórte bine și despre decursul ședinței am raportat în numărul de ăi. De astă-dată relevăm cu deosebire producțiunea fanfarei, care a fost fórte mult aplaudată. Fanfara este un lucru nou și de curând introdus la gimnasiul nostru. Este o musică compusă numai din instrumente de alamă și sub conducerea bună membrii fanfarei pot să ajungă la perfecțiune mare, spre bucuria lor și spre plăcerea publicului. Un exemplu frumos de progres cu aceste instrumente a oferit fanfara liceului din Turnu-Severin, care mai anii trecuți a fost admirată la defilarea de 10 Mai în capitala României. Timpul de când s'a constituit fanfara la gimnasiul nostru este fórte scurt, abia câteva luni, și totuși la ședința publică de Duminecă am vędut progresul cel mare, care l'au dovedit elevii I. Motoc, Aurel Bărsan, Florea Sulică, I. Mitar, I. Lupan, și I. Găvrus, cântând sub conducerea d-lui Dvorzak un cvintet, care a fost mult aplaudat. La sfîrșitul ședinței fanfara întregă a executat un marș, atât de bine, încât aplausele nu mai voiau să înceteze și la stăruințele publicului au trebuit să mai cante două marșuri.

După cum suntem informați, în ăia de Dumineca Floriilor, fiind timpul favorabil, fanfara va însoți, cântând, pe elevi la biserica Sf. Nicolae, unde vor asista la sf. liturghie. Tot așa se vor întórce și dela biserica la gimnasiu.

Limba maghiară în biserica gr. or. Diarul »Ellenzék« din Cluși aduce șcirea următoare: »Nu de mult patru kulturegyleturi au ținut în Budapesta o adunare, în care s'au adus mai multe hotăriri importante. Intre altele s'au hotărît să facă o petiție la dietă, pentru introducerea limbei maghiare în biserica gr. orientală. — Când cetesc asemenea bazaconii, trebuie să ridî. Nu cumva dieta își va aroga acum și drepturile ce se cuvin sobórelor bisericesci?...

Greva dela căile ferate din Italia. Trei linii mari ale căilor ferate din Italia, anume cea adriatică, cea mediterană și cea din Sicilia sunt linii de ale statului, însă cari au fost date la 1885 în exploatare unor societăți private. Aceste societăți însă neavând nicî o putere față cu ampoiații, de câte ori li se părea, că ar fi bine să ceră urcarea lefurilor și nu li implinea cererea, numai decât, — se puneau în grevă. Astfel de greve au aranjat domni ampoiați italieni la 1898 și la 1902, ér acum s'au pus pentru a treia óra în grevă. Care este cauza grevei actuale? Causa este, că ministerul Giolitti, ca să curme pentru tot-d'auna pofta celor dela căile ferate de a încălci circulația pe liniile ferate, a adus un proiect de lege pentru rescumpărarea liniilor ferate dela societățile private. În acest proiect s'au urcat lefurile ampoiați-

gât de rom și trăgea în dinți ori un picior de găscă, ori o halcă de friptură rece. Ér la popasuri mari, când se repedea, par-că dădea fómetea. — Și avea o inimă bună, cum nu prea se găsesce, rar se întâmpla să buzdugănescă un căprar ori un soldat. Chiar din pricina inimii se muia așa de curînd și prindea să cante romanțe, cu glas puternic și de dulcétă, cu un tremur de duioșie și de durere, de rămânea o lume încremenită ascultându-l. În clipele acelea îi sbura gândul înapoi la căsuța lui din Săraria, în Iașul vechi, unde-l aștepta cocóna Catinca, căpitănesă, »cea mai frumoasă femeie din țera Moldovei«, pe care o iubea acum ca și în tinerețe, după cum mărturisia tainic Tetea.

Locotenentul Avram cel care se le-găna ca o rață leșească și se simțea fórte mândru de mustața-i neárá, era fecior de răzăș vechi, era un omuleț plin de drači, care din glume și din cantece comedióse se putea lua la întrecere chiar cu căpitănul. Și era vecinic amoretzat, era o mină vecinic reînóită, care lua foc de odată dintr'o scânteie. Când îl întrebau camarății de sănătate, el punea mâna în partea stângă: »Mă dóre, iubite, butoiășul cu pulbere!«.

Călinescu era un băiat bun, sfios ca o fată mare. Se pudra, se ungea cu pomedi și cu cosmeticuri și visa o iubire într'o pustie. Celălalt sublocotenent Sava era un înfocat Volterian. La ori-ce împre-

jurare, te pocnia cu o anecdotă despre marerele scriitor și pentru toți camarății lui avea un ușor dispreț, o ușoră răsfrîngere de buze când vorbea despre ei. Numai în admirația cătră căpitănul Corban se potrivea cu Călinescu.

Toți patru acuma stăteau gata între ómenii lor. După tóte socotelile și ei cu flăcăii trebuiau să între în rëndul întâi al asaltului și o căldură mare le umplea piepturile. Căciularii vorbeau puțin, unii își strîngeau pe ei curelele, apoi își făceau cruce. Alții vorbeau în șóptă cu tovarășii și rămăneau după aceea pe gânduri, cu fețele visătoare. Ér când suflarea din urmă, comanda plecării, trecu prin inimă se întinse tăcere adâncă. Și de-odată se mișcară

valurile întunecóse, — și porniră flăcăii noștri spre botezul de sânge.

Căpitănal Corban era aprins tare: din când în când ducea bidoal cu »flăcăra« la gură, sorbea lung, apoi îl întindea spre locotenentul Avram. Il întindea, ofta adânc, și cu ochii plini de lacrimi îi vorbea despre căpitănesă lui cea frumoasă, rămasă singură în deal la Săraria.

— Măi Avrame măi, acuși întrăm în șanțuri la păgâni și Dumneđu șcie! rămâne Catinca fără mine! Măi Avrame, băiete, să nu mă uiți, și să te duci să-i spui, că m'am gândit întâi la dânsa și m'am dus pe urmă la mórte!

— Taci, domnule căpitănal! răspunde locotenentul. O să veđi că deséră o să-i

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect

Sirolin

contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescentilor după influență. — Sirolinul promovéză apetitul și face să crească greutatea corpului, depărteza tusa și flegmă și face să înceteze asudarea de nópte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia se capétă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provédută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera.)

lor, d'ér pentru casul de grevă a prevădit pedepse de arest și amende. Giolitti a căzut și a venit ministerul Fortis, care a susținut și el acest proiect. Italienii sunt foarte năcăjiți pe greviști, fiindcă le-au făcut posna asta tocmai în săptămâna Pașcilor când mii și mii se duc la Roma, din ceea-ce poporul are mari folose. Se crede însă, că guvernul sprijinit de tot poporul, va sci să le vie de hac domnilor greviști.

Pădurî pustite. Din Murșoșorheiu vine scirea, că toate pădurile din vecinătate sunt acoperite de o mulțime atât de mare de omide, încât e peste putință omenească, de a le stirpi. Omida acestă mănâncă toți mugurii, încă înainte de ce se pot desvolta frunzele și florile, și e mare primejdia că se vor lăși și peste grădinile cu pomi roditori. Dacă nu se va întâmpla vre-o minune a naturii, atunci locuitorii din acest ținut se pot aștepta la totala pustiire a pădurilor prin această pacoste.

Urania din Budapesta — la București. Urania este o societate, care ține prelegeri prin diferitele orașe și arată chipuri pe pânză în sala întunecată, cum se arată cu »skiopticonul«, cu care s'au ținut prelegeri și prin comunele din țera Bârsei, de pe la Blășiu și Brad. — Urania din Budapesta a trimis pe un ore-care Poliany Zoltan să arate în chipuri pe pânză zidurile mai însemnate ale orașului Budapesta. Directorii școlilor maghiare din București — spune »E. K.« — s'au bucurat de aceste prelegeri cu chipuri, mai ales că li s'au arătat gratis. Numai părintele catolic Beke Jozsef n'a lăsat să țină prelegeri la școla catolică, la care el este director. El o fi socotit de bună seamă, că Sécuii decât li-o fi fost așa de dor de Budapesta, s'ar fi dus acolo să o vadă și să o pipăiescă, și n'ar fi mers la București.

Târgul din Archita, care era să se țină în 24 Aprilie n. (a doua zi de Paștile apusene) s'a amânat pe ziua următoare, 25 Aprilie n.

O nouă invenție românească. Vasile Ionescu, locotenent-colonel în statul major al României, a inventat un ochian militar, prin care uitându-te să poți ghici și distanța pașilor. Incercările ce s'au făcut, au dat toate un rezultat foarte bun. Invenția ofițerului român a fost patentată în Germania și Franța.

Meningita cerebro-spinală. Așa se numește bôla epidemică, care a început să bătute în mai multe țări. Așa în New-york (America) au murit 117 persoane, în Londra încă s'au întâmplat câteva casuri. În Silesia au murit cu sutele. În Viena s'au ivit de asemenea câteva casuri. În comuna Hérman (com. Brașovului) a murit de această bôla Ana Pavel în etate de 17 ani și George Vasias de 18 ani. Bôla acesta a bătut înainte de 2 ani în comuna Rășnov și este foarte primejdiosă. Ea se manifestă așa, că omului i-se înțepenește gâtul și este o bôla, care atinge pielea creierilor și măduva spinării.

Necrolog. În Teliu a răposat la 16 Aprilie Eusebiu Dogariu în etate de 70 ani. Inmormântarea s'a făcut la 18 Aprilie în cimiterul bisericii gr. or. din Teliu. Ii jlesc soția Maria Dogariu, fii Nicodim și Victoria m. Cojocariu, frați, ginere, noră și numeroși nepoți și nepoțe.

30.000 femei divorțate. În statul Illinois (America) s'a primit — precum se

telegrafiază din New-York — o lege în virtutea căreia femeile divorțate pot sese mărite din nou numai după trecerea unui an de la divorțarea lor definitivă. În decursul discuțiunii acestei legi, s'a constatat după o statistică oficială, că în statul Chicago singur se află 30,000 de femei divorțate.

Mulțămîță. Tinerimea română de pe Cóstă (Scheiu-Brașov), a binevoit a dărui — din venitul curat rezultat din producțiunea declamatorică-musicală-teatrală a ei, dată la 26 Februarie v. a. c., pe sêma fondului corului bisericii noastre a »Sfintei Treimi« din Brașovul-vechiu, 20 cor. Primescă susnumita tinerime pentru generoasa' faptă, care se laudă de sine, cele mai simțite mulțămîri ale corului nostru. Brașovul-vechiu, în 7/20 Aprilie 1905. În numele corului bisericii gr. or. a »Sfintei Adormiri« Iosif Maximilian, paroch și preș.

Al 66, 67 și 68-lea. Cassariatul »Reuniunii române de inmormântare din Sibiu« a s'olviț zilele acestea ajutorul statutar după răposării, membrii Regina Todor, Domnica Milea și Elisabeta Joandrea n. Nicolau, soție de ospătar.

Aceste sunt al 66, 67 și 68-lea cas de mórte în sinul Reuniunii noastre de inmormântare.

Românii din America. Din nisce date primite la mitropolia din București, reese că starea civilă în cursul anului 1904 a creștinilor ortodoxi, cari se țin de biserica română din Regina Assa din America de Nord, este această: Botezați în religia creștină ortodoxă 21, căsătorii 3, adică: Ion Denes cu Zamfira Th. Dobreă, Const. I. Domba cu Rahela P. Avram, Vasile Foché cu Domnica Doineanu. Au fost inmormântați următorii șase români: Rosalia Gr. Licinski de 6 luni, Ana Pantelimon Ceagă de 1 an, Theodor Dobreă de 45 ani. Ion Gh. Rotariu 3 săptămâni și Vasile I. Nistor de 6 luni.

Din Homorod ni-se trimite o declarațiune subscrisă de 7 membrii ai curatoratului bisericii gr. cat. de acolo, privitoare la notița publicată în nr. 13 (de Dumineca) și în care se afirmase despre preotul G. Repede și învățătorul I. Ciotlos, că nu-și împlinesc datoria de capi și conducători ai poporului din acea comună. Amintiți membrii ai curatoratului declară, că atât preotul G. Repede, cât și învățătorul Ciotlos își »împlinesc datoria lor și se bucură de încrederea credincioșilor.«

Cel mai vechi diar. Un membru al ambasadei chineze din Petersburg este proprietarul fericit al unuia dintre primele esemplare ale celui mai vechi diar din lume a foiei oficiale chineze »Kin-Pana« (Părintele pressei lumii). În anul 1361 a început să apară această foie odată pe săptămână. »Kin-Pana« esistă deci de 911 ani. De la anul 1800 foia a început să apară zilnic. Astăzi foia se tipărește pe zi în trei ediții. Ediția de dimineață se ocupă cu afaceri comerciale, cea de prânz conține comunicări oficiale și ediția de seară se ocupă cu cestiunile, ce se află la ordinea zilei.

Chinuri torturătoare sunt partea a celor, cari nu se îngrijesc de sănătate, și decât se întâmplă să se îmbolnăvescă, nu sunt în stare să găsească adevăratul leac al suferinței lor. Multe mii de oameni au adresat scrisori de mulțumire la producen-

tul alifei Zoltan, fiindcă prin întrebunțarea acestei vestite alife, au scăpat de reumatism și șoldină. Această alife se capătă cu 2 cor. în farmacia lui Zoltán, Budapest V Szabadságtér. Este de folos a sci acesta pentru ori și care suferă de dureri de cõste, junghiuri.

Laptele de castraveți veritabil al lui Balașa, este cel mai cu efect cosmetic și după experiențele obținute indispensabil damelor. Numai după două până în trei întrebunțări, face pelița albă și fresco, dispare pistrii, pete de ficat, sgrăbunțe și alte necurătenii ale feței, fără să fie vătămător pielei. Se capătă sticla cu 2 corõne, sãpun de castraveți 1 cor. Pudra 1 cor. 20 b. și 2 cor. în farmacia C. Balașa Budapest Erzsébetfalva. — Se trimite în fle-care și cu posta.

Ioan Pop Reteganul.

Discurs funebru ținut de d-l Dr. Gavril Tripun din Bistrița, la inmormântarea regretatului Ioan Pop Reteganul la 6 Aprilie 1905.

Întristată adunare!

Să mai stăm puțin lângă acest sicriu, care cuprinde resturile pământesci ale unui om de valoare, pentru familia lui și mai mult pentru poporul nostru, pentru literatura și cultura noastră.

În fața sicriului se pun atâtea întrebări sciinței și credinței noastre, la cari trebuie să răspundem! În fața sicriului erumpe atâtea durere, se varsă atâtea lacrimi, se deschid atâtea goluri, cât chiar și numai pentru echilibrul soții omenesci ni-se impune a căuta și indica mângâierile existente pentru patria pământենă.

Natural, că mă sfiesc a vorbi de fericire în fața sicriului. De fericire în viața pământենă, care se începe cu lacrimi și dureri, continuă apoi între decepțiuni amare, surprinderi dureroase și suferințe de multe soiuri, și care vieță în fine cu torturile stingerii în zile neașteptate în tact repede, apune în mormânt.

Dér să nu credeți, că această vieță, această sorte ar fi fără de valoare ori desperată, și că pentru ea nu ar exista contrapond și echilibru, dreptate și răsplăt, ori că această vieță ar fi desert fără oaz, ori pradă trecătoare în mâna cutărei neîndurării eterne! Nicî decăt! Ea are rostul său și mângâierile sale.

O mângâiere neîndoișă a noastră — a tuturor — trebuie să fie dispoziția justiției eterne, că purtătorii de corõne, mari și puternici, și milionarii pământului, prea bine provăduți, în asemănare perfectă cu necăjiții de rând, deopotrivă se scoboră la rëndul lor în recele mormânt. Nu-i acesta o satisfacție sublimă pentru milioanele de ómeni?!

Dér mai are sórtea omenescă la activul ei și alte isvóre de mângâiere. Ați privit cu băgare de seamă omenimea lucrătoare, în lucrările ei?

Ați vedut pe egoistul necumpetat cum se institue de țintă exclusivă, cum aservește, asuprește, înveninează și exploatează totul?

Cum substitue iubirea cu asprimea? și mila cu neîndurarea? și dreptatea cu puterea? Și totul totul cu propria-i persoană? Dér băgat-ați de seamă, dreptatea eternă la toate acestea cu ce răspunde?

Toate clădirile și lucrările egoismului pécãtos, se pierd fără de urmă. Eternitatea nu rabdă multă vreme, ca individul prea îndrăgit de sine, să ignoreze și tortureze o societate întregă, un popor întreg, pe reprezentantul vedut al Eternității pe pământ!

Dér viața noastră are isvóre de mângâiere și mai superioare. Observați numai bine. Legea eternă mângâitoare este că numai altruismul și lucrările lui, a iubirii și jertfirii pentru întregul, pentru un popor, pentru un neam, pentru unitățile superioare — sunt sublime și elevante, derivate din cer și »in coelum redeuntia«, și numai acele dau titlu de drept la nemurire, perpetuare, remunerare chiar pe pământ, aici în această patrie mare, dér măsurate în toate. Dér să ne abatem de la contemplarea problemelor generale și să revenim la sicriul de sub privirea noastră, să examinăm o vieță sfînsă prea repede și lucrările ei, cari luminează încă, și vor mai lumina până când literatura populară și limba și spiritul poporului român și toate manifestările vieții acestui popor, vor interesa și atrage generațiile viitoare, pe poporul nostru viitor, în veacurile noastre viitoare. Acuma: ad ho-minem! Priviți în trecut, la Ioan Pop Reteganul ca pedagog.

În școla lui, la prelegerile lui, nu încăpeau băeții. Nu erau de lipsă pedepsele nici pentru copii, nici pentru părinți. Căci el era iubirea întrupată pentru copii, trăia din plăcere și vocațiune pentru ei.

Rezultatele strălucite pedagogice și iubirea tuturor, erau răsplata pentru lucrarea lui de învățător. În toate centrele unde a dascălit, aceleași simpatii și le-a cucerit. Dér el a fost și dascălul adulților, ba chiar elevul poporului. El s'a ținut morțiș de viața poporului român în școla și afară de școlă. la joc, la șezătoare, la voinicie și la jale, la miliție, la nuntă, pe ogore și la pomene. Pretutinden el a studiat sufletul poporului, l'a surprins și l'a descris, așa zicend l'a fotografiat în toate manifestările lui spirituale! Cetiți toate cărțile, poveștile, poeziile populare, chiuiturile, toate lucrările lui literare populare — cari fac deja aprõpe o bibliotecă populară — și veți veți convinge, că a avut o iubire irerisistibilă pentru popor, că a intrat adênc în inima și spiritul poporului, că s'a identificat, s'a contopit sufletesce cu el. În lucrarea lui literară a plasat și diligință și program conscient. Scrierile lui păstrează și represintă ađi și tot-dêuna, limba vie a poporului român din epoca noastră, din ținuturile studiate și cunoscute de el. De programul lui s'a mai ținut: »multilateralitatea și întregul spiritului poporului românesc«.

Și să nu credeți, că Ioan Pop Reteganul a făcut ceva avere cu lucrările sale

tragem flacără de bidon la adăpost în șanțuri!

— Cine scie! da mie mî-e jale de căpitănesă, bre! — Apoi se întorse spre companie: viu, băeți! să luați sêma, și cu ochii la mine! Unde-i Sava?

— Aici, domnule căpitan, cu băieții...

— Ce-ți mai face filosoful oel frauțuz?

— Dă-l încolo. Acu-i altă daraveră!

— Hei bre, acu rămân toate prostiile în urmă și se trezesce omul cu inima curată.

Șirurile de căciulari, cot la cot, înaintau repede, în tăcere. Glasul înăbușit al căpitanului, glasurile sublocotenenților și sergenților-majori le rêsunau la urechi ca din depărtări, aprõpe nedeslușite, și ochii cercetau zările, unde rotocõlele dese și albe de fum se înălțau. Tunurile pocneau surd într'o duruire adêncă. Acolo era foc și fum, era cuibul morții. Și batalioanele se strecurau într'acolo, suind și coborînd spinării ușore de deluri.

Când companiile din linia întâia — acele cari făceau avantposturile în apropierea liniei tunurilor — se desfășurară și porniră în grabă la atac, — focul dușmanului, oprit par-că o clipă, ca după o surprindere, de-odată se înteți într'o isbucnire repede, într'o furtună nebună. Susținerile noastre scioniră dindărăt în isbire mâniașă, se săltară par-că la lumină — și pe totă întinderea porniră a țîșni vălurele albe și a pocni împușcături.

Bateriile trãsneau în toate părțile, și sutele de ghiulele vijeiau prin fumegarea desă, glonțetele bázăiau rătăcind, — și companiile desfășurate porniră mai repede, mai repede. Pâcuri se opreau, dădeau drumul la stoluri de plumbi, porneau înainte. În mersul vioiu uni se opreau prăvăleau capul pe șate dădeau drumul armei și se lăsau la pârșent, alții se prăbușiau dintr'odată cu fața în jos. Săbiile fulgerau înălțându-se, glasurile se ridicau trecënd peste șiraguri grăbite, Moșiroiul turcesc înălța nouri deși în care pârăiau împușcături neîntrerupt, și spre el treceau întinsele linii înfierbântate, și urli

de dorobanți cu căciuli mari, baionetele scăpărau mii de fulgere amenințătoare. Odată cu plumbii turcesci, prinseră a curge din tunurile redatelor volburii de foc rupându-se din suvõie de șrapnèle, care plesneau în văzduh, în rînduri, scurtau pământul, svîrlind în aer amestecată cu sânge.

Compania lui Corban mergea grăbită. Locotenentul Avram își uitase mustățile, pășeară galben, cu falcile încheștate, își ștergeau cu batista udă sudõrea de pe frunte, și se înșiră nervos sabia, înălțând-o și striga cu un glas care de răgușală și turburare se prefăcuse aprõpe în șuer. În juru-i, înainte dindărăt, dorobanții se repezeau tăcuți, c'o dungă de întunec sub cușmele mari.

Redanul, aprõpe acum își vârșa grozavele unde de foc, părea mai mare, fioros, un cuib de mórte, în sgomotele de tartar. — Și de-odată isbucni strigarea vijelioasă a cornurilor: atacul! Și, ca isbite de suflarea unui orcan, tresăriră companiile, se plecară și porniră într'o rostogo-

lire uriașă. Veniau șiraguri după șiraguri dese de flacări, cu buhõsele căciuli în piept, cu baionetele lăsate, licărind ca o apă de fulgere.

Căpitanul Corban urlă:

„Dați greu, băieți!“ Și îndesă chipiul cu stînga, pâlindu-l de sus în jos cu revolverul și ridică drept de-asupra capului sabia.

„Nu vă lăsați, bre!“ și cu compania strînsă se asvîrli la capetul drept al șanțului. Dincolo spre mijlocul întăriturii, dușia compania a patra, cu a doua după dênșă, cu drapelul aplecat, scãnteind din pajură și fãlfãind în repeđela care-l mână. Aitã companie se îndesă în partea cealaltă, stîngă, a redanului.

Și dinocõe în învălmășala care-l luase suvõiu înainte, căpitanul ér urla:

„Greu flacări! — Măă! întorce pușca și trage cu stratul, ghiogarule, ca pe malul Jijiei, măă!“

Și-ntr'adevër era greu altfel! Șirurile dese de baionete se încurcau. Turcii țineau bine, într'un zid de oțel. Odată prin-

literare. Să nu credeți, că a fost condus de egoism, de spirit gheșefar.

Priviți la cărțile lui nevândute, la scrierile lui inedite, priviți la nerentabilitatea muncii literare la noi, la biblioteca lui, și veți concluda, că aici avem de a face cu un suflet îndrăgît și atras per eminențiam de viața și limba și spiritul poporului român.

Și ce e mai mult: *nici critica literară nu i-a fost tot-deuna drăpă!* Dér nu l'a alterat, căci nu vanitatea l'a condus în lucrările lui. *In merit însă:* autorități chemate, ca d-l profesor B. P. Hașdeu, Academia, Asociațiunea, d-l profesor Viciu ș. a. *au constatat cu competență valoarea literară a lucrărilor lui.* El și-a mers calea înainte cu statornicie și cu o grabă aprăptă simptică. Cu ceva înainte de moarte și-a tipărit lucrările „*Novela și schițe*” apoi „*Pomicultura*” o carte foarte instructivă, pe care ar fi răspândit-o între toți, ca să facă din tot Românul grădinar și pomolog. Așa cum el însuși a fost. Ați cetit programul lui din prefață? Ce suflet bun, practic și mare. Și ce puțin teren de influență, de stăpânire! In fine ce să vă mai spun: în ziua răposării lui, el a scris încă la masa lui de lucru. Adecă: *el a murit cu péna în mână, în serviciul poporului român!*

In fine să resumăm: Ioan Pop Reteaganul a trăit 52 ani. Din aceștia a muncit în ogorul literaturii populare, folcloristici și a gazetăriei române peste 32 ani, ducând viața grea, lipsită, oficiu obositor, găsind pretutindeni numai puțin sprijin numai puțină interesare, dér aflând în propria-i ființă dragoste nețărnută pentru această muncă, și isvor nesecat în straturile vii și mari ale poporului nostru, a cărui limbă și viață, spirit și manifestare, l'a cucerit cu putere irezistibilă.

Astfel trece Ioan Pop Reteaganul între nemuritorii literaturii noastre populare. Un contrast mângăitor față cu viața lui scurtă și lipsită. O mare dreptate față cu abnegațiunea lui permanentă, față cu munca lui altruistă și literară, față cu aliarea lui sufletescă cu un popor întreg, iubit și luminat de el.

Dér cunoscutu-i-ați și *partea privată a caracterului? a individualității?* A fost caracter cinstit, până la invidiare, sincer și oblu fără încunjur și fără sucitură, amic neîntrecut de senin, șagalnic, multilateral și neînfestant, soț credincios în familie, tot-deuna model. Părinte iubitor și îngrijat de creșterea fiicei sale, fiu neîntrecut în recunoștință și ajutorare dată părinților și socrilor lui, carî îl supravețuiesc și astăzi, rămași în casa lui sub povara bătrânețelor. El a fost model între semenii săi, întru toate făclie egal luminătoare, în toate dela început și până la capăt.

Dér se termină și eu cuvintele mele. Despărțirea ni-se impune, căci grópa așteptă de trei zile deschisă.

Și în clipa acesta dureroasă cătră Tine mă îndrept, *frate Ioane!* Îți mulțămesc pentru persoana mea, de anii de bună

prietinie, ce am întreținut. În mulțămirea cu toții însă mai presus de toate, de iubirea ta neîntrepută, de munca ta inteligentă, stăruitoare și luminătoare, depusă cu entuziasm, între împrejurări neprielnice, în serviciul literaturii populare române, în al pedagogiei române, în al dăristiceii române, în al folcloristicii române!

Îți mulțămesc de energia luminii și a brațelor, cu cari te-ai angajat în viața ta întreagă, la ridicarea și luminarea culturală a poporului nostru!

In clipa acesta cătră tine se îndreptă „Asociațiunea” noastră — al cărei muncitor harnic și secretar al doilea ai fost, — apoi se îndreptă „Reuniunea învățătorilor din jurul Gherlei și colegii tei de la „Mariana” și glasul academicianului venerat Porcius și alții și alții. In clipa acesta poporul nostru întreg privește cu recunoștință și cu durere la tine. Și amicii tei de pretutindeni! Vălul vecinicii se desface înaintea ta și tu urci treptele ei nedorite încă.

La acestă cale-ți prezentăm drept suită, pe lângă virtuțile tale, iubirea și durerea și recunoștința noastră a tuturor. Să-ți fie partea o liniște senină! și somnul tei să fie neconturbat și dulce! Adio!

Mulțămirea publică.

Bunii amici și cunoscuți, cari au bine voit a participa la înmormântarea neuitatului meu soț și prin căldurose condolențe au contribuit la alinarea durerii mele profunde, sunt rugați de a primi pe această cale sincere mulțămite.

Deva, 19 Aprilie 1905.

Ved. *Simionășu.*

Convocare.

Despărțământul *Ardusat-Someș* al Reuniunii învățătorilor gr. cat. români din arhidiaconatul Sătmariului — diecesa Orăđii mari — își va ține adunarea sa a treia di de Paști 2 Măi st. n. în comuna Aciua, la care toți membrii ordinari, onoranți și partinitori învățământului poporal cu onoare sunt invitați.

Program: 1) La 8 ore a. m. participarea în corpore la sf. Liturghie împreună cu „parastas” pentru membrii repausați ai reuniunii. Cântările le va executa corul tinerimei plugarilor din Ardușat sub conducerea lui Alexandru Anderco. 2) La 10 ore prelegere practică cu pruncii școlari din Geografie despre „cercul respectivului propunător” ținută prin învățătorul local Florian Bandula. 3) La 10½ ore din di deschiderea adunării. 4) „Doina Ardealului” de I. Vidu cor. mixt. 5) Cetirea protocolului adunării anterioare. 6) Alegerea comisiei verificătoare. 7) Critica propunerii practice. 8) Constatarea absențelor. 9) Decis asupra absențelor din adunarea anterioară. 10) „La Palermo” cor bărbătesc. 11) Raportul prezidiului. 12) Raportul casarului. 13) Raportul bibliotecarului. 14) Incassarea taxelor pentru casa centrală și pentru fondul de premiare a despărțământului. 15) Nichita Cițiu cetesce istoricul școlii din Fărcașa. 16) „Măi Tătare!”

Georgiu 1 cor., Crișan Iosif 10 b., Crăivean Andreș 10 b., Ciugudean Ioan 20 b., Bărbăntian 20 b., Anton 20 b., Crișan Samoilă Mitrofan 20 b., Vironica 10 b., Dăian George 10 b., Popa Vironimu 2 b., Zsiga Georgiu 8 bani, Filimon Ioan 10 b., Oltean Ioan 4 bani, Bărbăntian Ioan 20 bani, Luca Sandu 40 bani, Bărbăntian Maria 20 b., Salveniu Contor, inv. corator bis. 1 cor., Drașiovean Kelemen 20 b., Belgrădean Nicodim 8 b., Topârcean Georgiu 20 b., Moldovean Georgiu, crâșnic 20 b., Topârcean Dănilă 10 b., Popa Vasilie jun. 20 b., Creivean Maxim 10 b., Ciugudean Rusian 20 b., Sărb Georgiu 20 b., Muntean Fanu 20 b., Crișan Marian 40 b., Ciugudean Maxim 50 b., Ioan Drașiovean, zidar 40 b., Șeușian Georgiu 20 b., Creivean Alexandru 40 b., Drașiovean Ioan, 20 b., Popa Ilie 20 b., Drașiovean Tudorică 20 b., Popa Georgiu a Ficii 10 b., Ciugudean Georgiu I. Calăre 20 b., Ciugudean Silvestru 30 b., German Petru 10 b., Dăian Ioan I. Petru 30 b., Luca Georgiu 40 b., Contor Vasilie 20 b., Moldovean Zaharie a Țitului 10 b., Popa Cornel 20 b., Ioachim Totoian, preot 10 cor., Topârcean Ignat 20 b., Crișan Ioan I. Toma 20 b., Anghel Niculae 1 cor., Păolișan Ioan 20 b., Sărb Ilie I. Todor 10 b., Belgrădean Ilie 20 b., Creivean Toma 40 b., Topârcean Nicolae 20 b., Crișan Toma I. Langyi 20 b., Popa Marin I. Vironim 20 b., Deian Ioan Marin 1 cor., Drașiovean George 20 b., Popa Vasilie 8 b., Drașiovean Achim 40 b., Crișan Georg I. Georg 10 b., Popa Georg I. Ioan 20 b., Danea Ioan 10 b., Drașiovean Ilie 20 b., Barbantea Pavel 20 b., Moldovean George Titul 20 b., Ciugudean Marin Vasil. 8 b., Neamțu Ioan 8 b., Sărb Iosif 20 b., Ordean Ioan 20 b., Crișan Todor 40 b., Sărb Ioan 10 b., Neamț Nicolae 20 b., Crișan Ioan Druman 40 b., Dăian Georg I. Iosif 20 b., Păclișa Alexandru 40 b., Rus Ilie 20 b., Crișan Andreș 10 b.,

De la d-l protopop Demetriu Cătean 18 cor. 10 bani cu următoarea listă: Demetriu Cătean, protopop gr. cat. 5 cor., N. N., preot gr. cat. 1 cor., Silca, director școl. 1 cor., Unger István, comerciant 50 b., Costanu Macsin Dinu, agronom 20 b., Ioan Dinu, agronom 20 b., Stănila Constantin, agronom 20 b., N. C. S., comer. 1 cor., I. J., contabil de bancă 40 b., Biserica gr. cat. 2 cor., D. Grădinaru, notar cercual 60 b. De la mai mulți 6 cor. colectă în grăunte. Toți din Săcădate-Cornețel.

(Va urma.)

Serate de ale meseriașilor români.

Sibiu, Aprilie 1905.

Causa meseriașilor noștri, mulțămirea zelului unor bărbați de inimă, de un timp încôce ocupă tot mai mult teren. Sămënța aruncată produce în scurtă vreme ródle sale bine-cuvântate și cei cari de problemă și-au luat de a sacrificia din puterile lor intelectuale pe altarul acestei sfinte cauze, afla-vor răsplata bine-meritată a muncii lor. Că ce se face pe acest teren și cum se lucrăză în cauză, aflat'am bogate date la ședința literară a treia, ținută la 30 Martie n. c., în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Acestă reuniune urmărește toate mișcărilor,

ge... „Își desfăclă iute tunica, trase din cămașe repede o fășie și descheie și pe cădūt, ca să-i lege brațul.

Tunurile duriau pe movilă, dorobanții lucrau în furtuna de glónte, la parapat. Țr căpitanul Corban își scóse bidonul cu flacăără și-l întinse lui Avram:

„Trage un gât măi băiete! După așa nuntă face, — să fiu al dracului decă nu face...”

Avram par-că era un cocoș cu cobe. Cășca pliscul și nu putea scóte nici un sunet. Sta galben cu ochii cășcați, plin de un foc mare, de o bucurie sėlbatică.

„Să trăsescă căpitănéșă!” rinji căpitanul, ducēnd bidonul la gură. Și tunurile noastre bubuiau cu mănē și dorobanții dădeau la o parte morții, se grămădeau gáfăind și rostogoleau brazde mari la marginea șanțului spre dușman.

(„Sămēnătorul”). *Mihail Sadoveanu.*

nou a curge din întăriturile celelalte ale lor, asupra noastră, riul de foc și de schiță cu o mănē, cu o desperare neînchipuită.

„Degéba, degéba!” gemu căpitanul Corban, „v'ați dus dracului! nu ne luați voi înapoi vizuina cât e cucul!” Și căciularii scoteau lopețile de la ciugătoare și începeau a întórce parapetul spre dușman.

Tunurile noastre în plóia de foc veniră duruind, se înălțară pe movila de-alături, servanții prinseră a furnica cu grabă, ofițerii răcneau vēturānd săbīle, un trāsnet, două, mai multe, repeđi, unul după altul.

„Uraa!” țipă sublocotenentul Călinescu. Se rėsuci și se abatū peste Sava, îl cuprinse de după cap și începū să-l sărute. „Uraa! ai noștri, ai noștri, iubitul!” și-i curgeau lacrimile de bucurie. Dér o sburătură îl ajunse și-l muia din mijloc. El tot striga, cu lacrimile șiroind pe față, întinđendu-se pe spate. Țr Sava uitase de filosofia franțuzescă și se pleca asupra rănitului, cu chipul pe cefă cu glasul răgușit:

„Nu-i nimica, dragă, o lécă de sán-

pe cōsta dréptă și roteau pușca din stānga și unde ajungeau sfărmau.

„Așa taică, așa!” striga căpitanul. Țr locotenentul Avram umbra ca o fantasmă, îndesāndu-se printre dorobanți. Era alb ca varul la obraz, cu buzele strīnse, cu faloile încleștate, cu ochii mari arđetori. Își ridica din când în când revolverul și bufnea în pălcurile pągāne, apoi umflat par-că de o căldură cumplită, ridica brațele, i-se lărgeau ochii, cășca gura și őr se repeđea. Sublocotenenții țipau ascuți, înflăcărați, eșiți din minți, vēturāndu-și brațele ca niște moriști de vēnt. Se avēntau printre căciulari, la isbucnirile gróse ale căpitanului urlau și ei, negrii de colb și de iarbă de pușcă, cu ochii plini de lacrimi.

Și ca'ntr'o furtună iute, căciularii bătură rēndurile dese ale pągānilor și le svārliră îndărāt. Alții pătrundeau prin celălalt capēt, alții săreau în șant prin față, și pągāni sdrobiți, calcați în piciorē, fugeau îngroziiți de năvala cușmeilor. Indată după retragerea dușmanilor, începū din

Georgiu 1 cor., Crișan Iosif 10 b., Crăivean Andreș 10 b., Ciugudean Ioan 20 b., Bărbăntian 20 b., Anton 20 b., Crișan Samoilă Mitrofan 20 b., Vironica 10 b., Dăian George 10 b., Popa Vironimu 2 b., Zsiga Georgiu 8 bani, Filimon Ioan 10 b., Oltean Ioan 4 bani, Bărbăntian Ioan 20 bani, Luca Sandu 40 bani, Bărbăntian Maria 20 b., Salveniu Contor, inv. corator bis. 1 cor., Drașiovean Kelemen 20 b., Belgrădean Nicodim 8 b., Topârcean Georgiu 20 b., Moldovean Georgiu, crâșnic 20 b., Topârcean Dănilă 10 b., Popa Vasilie jun. 20 b., Creivean Maxim 10 b., Ciugudean Rusian 20 b., Sărb Georgiu 20 b., Muntean Fanu 20 b., Crișan Marian 40 b., Ciugudean Maxim 50 b., Ioan Drașiovean, zidar 40 b., Șeușian Georgiu 20 b., Creivean Alexandru 40 b., Drașiovean Ioan, 20 b., Popa Ilie 20 b., Drașiovean Tudorică 20 b., Popa Georgiu a Ficii 10 b., Ciugudean Georgiu I. Calăre 20 b., Ciugudean Silvestru 30 b., German Petru 10 b., Dăian Ioan I. Petru 30 b., Luca Georgiu 40 b., Contor Vasilie 20 b., Moldovean Zaharie a Țitului 10 b., Popa Cornel 20 b., Ioachim Totoian, preot 10 cor., Topârcean Ignat 20 b., Crișan Ioan I. Toma 20 b., Anghel Niculae 1 cor., Păolișan Ioan 20 b., Sărb Ilie I. Todor 10 b., Belgrădean Ilie 20 b., Creivean Toma 40 b., Topârcean Nicolae 20 b., Crișan Toma I. Langyi 20 b., Popa Marin I. Vironim 20 b., Deian Ioan Marin 1 cor., Drașiovean George 20 b., Popa Vasilie 8 b., Drașiovean Achim 40 b., Crișan Georg I. Georg 10 b., Popa Georg I. Ioan 20 b., Danea Ioan 10 b., Drașiovean Ilie 20 b., Barbantea Pavel 20 b., Moldovean George Titul 20 b., Ciugudean Marin Vasil. 8 b., Neamțu Ioan 8 b., Sărb Iosif 20 b., Ordean Ioan 20 b., Crișan Todor 40 b., Sărb Ioan 10 b., Neamț Nicolae 20 b., Crișan Ioan Druman 40 b., Dăian Georg I. Iosif 20 b., Păclișa Alexandru 40 b., Rus Ilie 20 b., Crișan Andreș 10 b.,

De la d-l Ioachim Totoian (Chișfalău) 42 cor. 34 bani cu următoarea listă: Ciugudean Nicolae, primar 1 cor., Deian Iosif a Florii 10 b., Nicolau Anca 5 c., Contor Raveca 20 b., Ciugudean Antonie 10 b., Moldovean Nicolae 20 b., Dăndălat Ionas 30 b., Marie Ivan 30 b., Ioan Ivan comerciant 1 c. 20 b., Păcurariu Precup 40 b., Păcurariu Ioan 20 b., Păcurariu Georgiu I. Antonie 20 b., Drașiovean Ariton 4 b., Drașiovean Chirilă 6 b., Oprușa Ioan 20 b., Dăian Florea 10 b., Pădurean Mafteiș 20 b., Muntean Spiridon 20 b., Drașiovean Iacob 6 b., Păcurariu Georgiu I. Georgiu 40 b., Ciugudean Augustin 1 cor., Moldovean Iacob 1 cor., Cantor Dumitru 10 b., Sărb Todor 20 b., Heiuș Ioan 10 b., Ordean Antonie 4 b., Moldovean Zaharie I. Ilie 1 cor., Ciugudean Georgiu I. Ioan 1 cor., Topârcean Iacob 20 b., Popa Vasile a Ficii 20 b., Drașiovean Dochia 20 b., Drașiovean Mențiu 8 b., Belgrădean Ioan și

* A se vedé Nri. 62, 67 și 73 dela 18, 25 și 31 Martie ai „Gaz. Trans.”

seră a răcni căciularii, se înălțară straturile și cădūră grele ca niște stānci, părăind în baionete și-n țeste omenesci.

„Incódată haidăilor!” răcni căpitanul, îndesāndu-și, őr chipul cu revolverul.

Și încódată se înălțară ghiógele cumplitे și svēcniră flacăii în ingrāmădirea dușmanilor, și'ntr'o rotire fierbinte prāvāliseră șiraguri întregi. Ofițerii cu fesuri strīgau cu ochii măriți de încremenire: pentru întâia óră vedeau armată cu căciuli sfărāmând capetele și baionetele cu stralut mărē. Șiraguri după șiraguri de pągāni dădeau înapoi. Căciularii suiau sus puștile, împungeau întâiū la dréptă și la stānga cu baioneta, făcēndu-și loc, apoi trāsneau pe cei dinainte cu ghióga. Și lucrurile mergeau așa de repede, par-că săreau scānteii din toate părțile.

„D-i, mǎă!” urlă őr căpitanul.

Și flacăii diceau de comedie. Hăcuiau în șiruri dese ca cu îmblăciile. Trāsneau rācneau, se prāvāleau înălțāndu-se ca niște uriași în virfurile piciorēlor. Se prāvāleau

ge... „Își desfăclă iute tunica, trase din cămașe repede o fășie și descheie și pe cădūt, ca să-i lege brațul.

Tunurile duriau pe movilă, dorobanții lucrau în furtuna de glónte, la parapat. Țr căpitanul Corban își scóse bidonul cu flacăără și-l întinse lui Avram:

„Trage un gât măi băiete! După așa nuntă face, — să fiu al dracului decă nu face...”

Avram par-că era un cocoș cu cobe. Cășca pliscul și nu putea scóte nici un sunet. Sta galben cu ochii cășcați, plin de un foc mare, de o bucurie sėlbatică.

„Să trăsescă căpitănéșă!” rinji căpitanul, ducēnd bidonul la gură. Și tunurile noastre bubuiau cu mănē și dorobanții dădeau la o parte morții, se grămădeau gáfăind și rostogoleau brazde mari la marginea șanțului spre dușman.

(„Sămēnătorul”). *Mihail Sadoveanu.*

adună la un loc tot ce se face tot ce se scrie și se face pentru meseriași noștri de pretutindena. Acestea știute m'am lor, d'ér pentru căsul de grăvia pomenită, nedepse de arest și amend. Gîdî-tixite de grăbit se venît mi'eu la șe *Epitaf*, le tôte Cele 3 sale ale Reuniunii erau au 181 public, au asistat cam 130 persoane, a Pa- pozițiile și de tôte vârstele. Ședința însa- a decurs în mod s'erbătoresc și din tot ce am audit și am v'edut, folos am tras și mi se spunea, că tot astfel se întîmplă în tot decursul anului. Dovadă această des- pre iubirea frățescă și încrederea, ce se sălășluesce în inimile celor, cari nu din interes personal și material țin a-se aduna odată în lună la ac'estă s'erbătore a Reu- niunei.

Presidentul Reuniunii d-l Vic. Tor- dășianu, cu ôre-care mulțumire sufletescă a relevat îmbucurătorul fapt, că unul din- tre vechii membrii ai Reuniunii, d-l George Săsărman, până aci sodal pantofar, cu ziua de (1 April n.) își va deschide stabiliment propriu și astfel va spori cu una firmele destul de dese ale măestrilor noștri din Sibiu.

Intre participanții ședinței se găsea și d-l George Dordea, sodal cojocar de lux, aplicat în marele atelier Atanasiu Popovici din Budapesta. Ca dovadă a dragostei ce-l l'egă de Reuniune, d-l Dor- dea i-a d'aruit o traistă mică pentru ilus- trate etc., confecționată de d-sa din piei de vereriță. Prin ac'estă donațiune d-l Dordea a pus basă unui museu industrial, ce are să se creeze la Reuniune, dat fiind, că aprôpe fie-care meseriaș p'ôte să pro- ducă câte un model din br'sla sa.

Notarul adhoc d-l Stefan Duca, ce- tesce sumarele ședințelor administrative, ce ne reogîndeză mersul afacerilor înde- plinite de comitet în luna Martie, după care a urmat esecutarea programului se- ratei.

La ôra 10¹/₂ presidentul chemă pe norocoșii câștigători a lua în primire câte un exemplar din cele 10 c'articele d'aruite spre sortare între participanți de Reu- niune.

O, D'ómne, m'î-am đis la desp'arire, pentru-ce nu se lucr'eză în tôte afacerile n'ostre ca în ac'estă Reuniune, compusă din ômenî mod'estî în cerințe și traiu, iubi- tori față de neam și recunoscători față de bine-făcătorii lor.

„Invingătorul.“

Literatură.

„Intre Someș și Prut“. — Schițe. Impresii. Amintiri. De Augustin Paul (Delaletea). — Bucuresci. Institutul grafic Minerva. Prețul lei 1.50. Pagini 311.

Cartea, ce p'ortă titlul de mai sus, a ap'arut đilele acestea la institutul grafic și de editură „Minerva“ din Bucuresci. Autorul descrie aici întîmplări petrecute în diferite părți ale Transilvaniei și Ro- m'âniei, pe unde a călătorit și a trăit ca profesor și điarist. — Institutul editor „Mi- nerva“, la care au ap'arut în timpul din urmă at'âtea volume frumoșe, a ar'atat și cu ac'estă ocaziune cum soie el să dea în m'ânile publicului român o carte ele- gant tipărită, cu copertă anume desem- nată pentru acest volum -- cu un preț at'at de ieftin.

L'ăsăm să urmeze aici tabla cuprin- sului: În f'ârnașul casei n'ostre. — Din tre- out. — Episcopul Mihail Pavel. — Discurs funebru. — O excursiune în Rom'ânia. — Pe T'âmpa. — În Prejmer. — În Trei- scaune. — Despre socialism. — La Cr'ă- ciun — acasă. Rom'âni, cari nu sciū rom'ânesce. — Unguri, cari nu sciū unguresce. — O excursiune în comuna Bod. — Un exemplu. — Gavril Muzicescu.

Comandele se pot face la „Minerva“ Bucuresci. Strada Regală 6., și la tôte li- br'ăriile. Din Brașov se trimit prin libr'ăriile Ciurcu și Zeidner pentru prețul de 1 cor. 75 bani, franco.

— „Insemnări și date despre în- ființarea parohiei gr. cat. române din Sighetul Maramureșului“, culese, scrise și edate de Titu Budu, parochul Sighetului și vicar al Maramureșului. Gherla. Cu ti- parul tipografiei diecesane.

Broșura ac'esta, în format de m'ărimea unei jum'tate de c'olă, are 34 pagini și cuprinde descrierea am'ănunțită a luptelor pentru înființarea parohiei gr. cat. rom'âne din Sighetul Maramureșului, ar'ătându-se

vre. ...șilor, cari și-au dat mai multe ... întru ajungerea ac'estui scop cu deosebire însă a d-lui Dr. Ioan Mihalyi, profotiscalul Maramureșului, căruia fi este și dedicată broșura. Cei-ce au jertfit pen- tru înființarea acestei parohii, pot să fie m'ândri de opera lor. În biserica frumoșă rom'ânescă din Sighet c'ântă adî în fie-care Duminecă un cor compus de 28 membrii Chicag'oi. Lui Vorobchieviciu. Coriștii c'ântă „ortate“. S'au c'ump'erat c'ărți liturgice. S'au c'ântă și c'ântările bi- de rugăciuni, cari cuprind ... sericesci, s'au împ'arțit deja vre-o 50 de acestea și se cer mereu altele și altele. Cu înființarea corului se l'ășese plăcerea de a ceti rom'ânesce și se l'ășese c'ărțile rom'ânesce între credincioșî...

Zelosul vicar al Maramureșului, unul din puținii m'ânuitoi de condei românesc în acele părți, a făcut un bun serviciu pu- blicului românesc prin tip'arirea broșurei.

*

Din revistele ce ni s'au trimis la re- dacție amintim pe următoarele:

— „Săm'ănătorul“, care în fie-care s'ept'm'ână apare regulat la Bucuresci și s'e m'ână de idei bune.

— „Arhiva“, care apare la Iași, cu conținut interesant și ilustrat.

— Revista N'ost'ă“, organul femeilor rom'âne m'ânuitoi de condei, ce apare la Bucuresci sub direcția d'ómnei Constanța Hodoș.

— „F'olia școlastică“ din Blaișu, uni- ca revistă școlară, ce apare la noi și care merită să fie sprijinită.

— „Jurnalul Femeii“, ce apare s'ept- t'm'ânal, ilustrat, la Bucuresci cu articole de educație, recreație și mode.

— „Vi'eta Nouă“, ce apare la Buc- uresci sub direcția domnului Ovid Densu- șianu.

— „Șed'ătore S'ăteanului“ Anul VII ce își are redacția în Bucuresci str. Antim nr. 27, é' administrat'ia la T'ergu Jiu. Str. Tudor Vladimirescu. nr. 100.

— „La Renaissance Latine“ este o revistă mare, ce apare la Paris (Rue- Boissy-D'Anglas) în limba francesă sub direcția d-lui Constantin de Brancovan. Prețul abonamentului 24 franci. Publică articole referitoare la pop'orele de rassă la- tină, între cari multe referitoare și la Ro- m'ânî.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Aprilie st. v. 1905

s'a deschis nou abonament, la care învîtam pe toți amicii și sprijinitorii f'óiei n'ostre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor'óne, pe șese luni 12 cor'óne, pe trei luni 6 cor'óne, pe o lună 2 cor'óne.

Pentru Rom'ânia și str'ăinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la num'êrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 cor'óne, pe șese luni 2 cor'óne

Pentru Rom'ânia și str'ăinătate: Pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se p'ôte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

ULTIME SCIRI.

Bucuresci, 19 Aprilie. Academia rom'ână în ședința sa ținută adî, Miercuri, 6/19 Aprilie, a decernut marele premiu N'ăsturel-Herescu de 12.000 lei d-lui Dr. I'ón S'êrbu, din Banat, pentru lucrarea sa: „Istoria lui Mihai Vitezu I. R'ăsmirițele și politica lui din afară. Bucuresci 1904“. Raportul special a fost făcut de d-l Gr. G. Tocilescu.

Budapesta, 20 Aprilie. Scirile despre chemarea lui Burian ca mi- nistru președinte, nu sunt adev'erate.

Singapore, 20 Aprilie. Rosdest- venski va aștepta a treia escadră rusescă în golful dela Kamran. Es- cadra lui Nebogatov e în drum spre apele chineze și a trecut deja de Ceylon.

O fundațiune școlară.

D-l Iuliu Bardosi inspector reg. co- m'it'ial în pens., cu locuința în Sibiu, a fă- cut o fundațiune de 100 cor. drept recu- noscînță, pentru-că acționarii însc'riți ai de credit și de economii „Arieșana“ sc'oc- tate pe acțiuni în Turda, l'au ales în adu- narea generală a institutului, ținută în 26 Februarie 1898, de membru direcțional al institutului, é' direcțiunea acelu institut în ședința sa din 21 Aprilie l'au ales de președinte al direcțiunei.

Fundațiunea s'a făcut pentru premi- area și ajutorarea elevilor frecuentători ai ș'colei elementare poporale rom'âne gr. cat. din Turda-veche (O-Torda) comitatul Turda Arieș, care ș'colă a întemeiat'o fericitul preposit capitular român gr. cat. metropo- litan Basiliu Ratiu de Nagylak și tot-o- dată întru ajutorarea absolvenților acestei ș'coli, cari se dedică pe cariera de măes- trie, artă, comerčiu și farmacie de ambe sexele.

Spre scopul acesta a depus la numi- tul institut de-ocamdată 25 cor. rețin'ên- du-și dreptul, de a completa suma ac'esta în rate anuale de 25 cor'óne în restimp de 4 ani.

Fundațiunea va purta numele: „Funda- tiunea Iuliu Bardosi pentru elevii ș'colei gr. cat. rom'âne din Turda“ și se pune sub inspecțiunea și îngrijirea ordinariatu- lui arhiepiscopesc și metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia și Fag'ăraș și se încrede spre administrare veneratului capitol metropo- litan gr. cat. din Blaișu, eventual corpora- tiunei, pe care autonomia bisericescă o va însărcina cu însărcinarea fundațiunilor de asemenea natură.

Capitalul fundațional este a se l'asa până când va esista institutul de credit și economii „Arieșana“ din Turda, ca înloc- care perpetuă, neput'endu-se fructifica ca- pitalul fundațiunei în alt mod, până la e- sistența acestui institut. Desființ'ându-se ôre cândva institutul de credit și econo- mii „Arieșana“ din Turda, veneratul capi- tul metropolitan este îndrept'ătit a schimba modalitatea fructificării capitalului funda- țional.

Capitalul fundațional este a se l'asa să fructifice și venitul să se adauge la ca- pital până atunci, până când acest capital va ajunge la suma de 100 cor. când funda- tiunea se va inactiva și venitele ei să vor aplica în fie-care an scopurilor indi- cate, é'r până atunci din venitele anuale se va spesa numai competența percentuală cuvenită în speșele cassei centrale archidi- ecesane.

După activarea fundațiunei: a) 35% din venitul anual să se adaugă în fie-care an la capitalul fundațional în restimp de 100 ani, é'r după espirarea timpului de 100 ani să se capitalizeze numai 20% din ace- lași venit în restimp de 50 ani. b) 65% din venitul anual să se dea pentru procu- rarea de c'ărți și reconvise școlare în favo- rul elevilor eminenti și cu purtare morală bună ai ș'colei elementare rom'âne gr. cat. din Turda-veche.

Despre actul împ'arțirii premiilor să se ia proces verbal, care afară de membri comitetelor presentî se va subscrie și de cei doi delegați presentî ai direcțiunii in- stitutului. c) Inmulțindu-se cu timpul ca- pitalul fundațional în așa măsură, în cât venitele anuale ale fondului vor concede, ca pe lângă procurarea de premii, să mai răm'ân un rest, din restul acesta au să se provadă elevii de ambele sexe de la ș'colă poporală rom'ână gr. cat. din Turda veche cu reconvise școlare și cu manuale necesare. Când fundațiunea și venitele an- uale vor concede, elevii numiți sunt a se provedea cu vestminte, încălțăminte și cu vipt, é'r în urmă să li-se conferescă elevi- lor de ambe sexe, cari au frecuat și absolvat ac'estă ș'colă, ajut'ore spre a îm- brățișa și a se pregăti pentru meserii, co- merčiu, artă și farmacie.

În cazul, când ș'colă poporală rom'ână gr. cat. din Turda-veche își va pierde ca- racterul ei național confesional, consistorul arhiepiscopesc va destina venitele de 65% ale fundațiunei pentru ajutorarea filior parochienilor rom. gr. cat. din Turda veche și nouă, cari vor frecuenta, neav'end ș'colă lor proprie confesională, alte ș'cole din lo- calitate, cu c'ărți de rugăciuni, manuale de religiuine și alte trebuințe ale lor.

Consistorul din Blaișu a aprobat în ședința de la 11 Martie c. literile funda- ționale.

Produțiuni și petreceri.

Corul vocal al bis. gr. cat. din Nădlac sub conducerea d-lui inv'etător Constantin Savu, invitat la Concertul cu dans ce-l va aranja Lunî, la 1-a Maiu 1905 (a 2-a đî de Pasci), în ș'ala cea mare a Casei comu- nale. Venitul curat se va folosi pentru tre- buințele corului și pentru provederea prun- cilor s'eraci cu c'ărți.

— Corul din Ernotfaia invitat la Con- certul împreunat cu teatru și declamări în 1 Maiu est. n. a 2-a đî de Pasci în Ho- telul oraș'enesc (»Ballhaus«) din Reghinul ș'alesc sub conducerea inv. Alesandru J. Sighișorean. Venitul curat este destinat în favorul edificării ș'colei gr. cat. din Ernot- faia.

— Tinerimea rom'ână din comuna S'ecădate, va aranja o petrecere poporală împreunată cu musică, declamațiune și tea- tru cu concursul corului cursului I. peda- gogic din seminarul »Andreian« Lunî, în 18 Aprilie v. (a două đî de sf. Pasci), în localul ș'colei. Dirigent: George Presmerean, cleric. Contribuiri peste taxa fixată se pri- mesc cu mulțamită și se vor publica. La gara Avrig vor sta la dispoziția publicului tr'asuri.

— Tinerimea rom'ână din jurul Er- notului (Radnoth), invitat la Concertul im- preunat cu dans, ce-l va aranja în 1 Maiu a. c. (a două đî de ss. Pasci) în sala hote- lului »Central« din Ernot cu concursul mai multor d-ni alumnî ai institutului pe- dagogic din Blaișu. Venitul curat e desti- nat 1/3 parte pentru biserica din Ernot, 1/3 parte pentru biserica din Șeulia rom'ână, é' 1/3 parte pentru »Clubul agronomic« din Ernot.

— Inteligența rom'ână din Cricău și jur va aranja o produțiune teatrală ur- mată de dans la 2 Maiu a. c. st. n. (a treia đî de Pasci) în salele ș'colei rom'âne. Veni- tul curat este destinat bibliotecii școlare. Prețul de intrare de pers'ônă 1 cor'ónă.

ECONOMIA.

Îngrijirea și gunoarea f'ânațelor.

Anul trecut prin seceta sa în- delungată, ne a dat o lecțiune aspră, d'ér p'ôte binemeritată, că trebe să ne mai îngrijim și de f'ânațele na- turale, dec'ă voim, ca să avem și peste i'ernă destul nutreț pentru vite.

La noi, pe cele mai multe lo- curi, în deobște se p'ortă puțină grijă de f'ânațele naturale. Grija acelora se lasă de o parte în sarcina natu- rei, de altă parte într'a animalelor de casă, cari în decursul anului pase pe acelea. Nu-i mirare dec'i, că bu- nătatea f'ânațelor scade din an în an v'ed'end cu ochii.

Cea dintăiu recerință pentru în- grijirea f'ânațelor naturale este aceea, ca să dep'artăm de pe ele tôte ace- lea lucruri, cari pot împiedeca creș- cerea regulată a ierburilor. Astfel de lucruri sunt: răchitele, tufele, mușchii, buruenile, moșin'óele, pe- trile, ósele, lemnele ș. a.

Pe unele f'ânațe naturale le co- pleșesc mai de tot răchitele și alte tufe, așa că bieteke vite pot pasce numai prîntre ele — ferindu-le, é'r când se c'osec astfel de f'ânațe, abia se p'ôte sc'óte ceva nutreț de pe ele.

Stirpirea buruenilor de pe f'â- națe, încă este o recerință de mare însemnătate, de'óre ce vitele nic'i nu le pasc și astel pot creșce nevătă- mate de nimeni, își pot impr'astia s'êm'ênța pentru viitor, ba fiind ace- lea venin'óse și fiind păscute în stare crudă, pot deveni chiar stric'ációe pentru vitele, cari le pasc. De aceea ar fi tare de dorit, ca primăriile co- munele, să dea î drumăriile de lipsă p'astorilor, ca ori unde v'ed pe f'ânațe burueni rele și venin'óse să le smulgă și stirpescă fără am'ânare.

Dec'ă ôre-cari f'ânațe p'ățimesc de prea multă umed'elă, atunci tre- buie să ne îngrijim, ca acelea să-și afle locul pentru scurgere, de'óre-ce pe astfel de f'ânațe apoi de regulă piere i'ërba cea dulce și bună, fă- c'end loc plantelor de apă, cari nu.

se pot pasce nici de vite, nici nu se pot cosi ca nutreț pentru iernă.

O altă recerință de mare însemnatate pentru îngrijirea fânațelor mai este și aceea, ca acelea să fie provădute cu căile de lipsă pentru comunicațiune, ca astfel vitele, când umblă la pășune sau când umblă economii cu carțile în câmp, să nu fie siliți a face căi bătute peste fânațele cele mai bune de ierbă, de oreci în asemenea casuri încă pierd iarba cea mai bună, ăr în locul acesteia, cresc numai nisce burueni mari și cotorose.

În tot anul ridicăm de pe fânațele naturale prin cositul fânului și prin pășutul aceloră cu vitele, mari greutateți din materiile nutritive aflătoare pe acelea, dăr ca să le mai și gunoim vr'odată, la această foarte puțin din economii noștri se gândesc. Fânațele naturale, pe cele mai multe locuri, sunt avisate și ele la gunoie, deorece gunoiul cel primesc ele pe cale naturală prin putredirea ierburilor pe acelea peste iernă, apoi prin balegile vitelor, ce pășunază pe acelea, nu le este de ajuns. Aceasta se poate vedea de altcum și din nutrețul, ce-l cosim de pe ele și care din an în an se împuținează.

Pe unde economia se razimă mai mult pe creșterea și ținerea vitelor, pe acolo e neapărat de lipsă, ca și fânațele naturale să fie gunoite cu gunoiu de al vitelor, ceva mai putred și mărunt. Gunoiera această trebuie să se facă tîmna, ca astfel gunoiul să se potă măcina până primăvara, când începe creșterea ierbei.

Balegile lăpădate de animalele, cari pasc în decursul anului pe fânațele naturale, nu au urmarea aceea, pe care o cred unii economii, că o ar avé-o, deorece acelea odată se uscă de vînturi și căldura de peste vară. Balegile aceste, decă nu se adună la un loc, se decă nu se risipesc, pot să devină în cât-va chiar și stricăcioase, deorece pe locul acela unde ele zac, împiedecă pîtrunderea aerului și a luminei și astfel pierd ierba cea bună sub ele, ăr decă cumva, după un timp orecare, creșce alt pălc de ierbă în locul celei uscate, pe această apoi de regulă nu o mai pasc vitele, din pricina mirosului și a gustului de balegă.

Din acest punct de vedere, în economiile mai mari, nu se mai lasă balegile pe fânațele naturale așa risipite, după cum le lăpădă vitele, ci păstorii trebuie să le stringă și să le facă anumite grămeți mai mari, în cari se lasă apoi până tîmna, când se mai amestecă încă și cu alt gunoiu mai putred de grajd și astfel se gunoiesc fânațele naturale întocmai ca și locurile arătore.

În economiile mai mici însă, balegile lăpădate de vitele de la pășune se lasă de regulă neatinsse. Aceasta, după cum am dîs și mai sus, este o mare scădere, atât pentru gunoiul fânațelor, cât și pentru pășunatul vitelor. De aceea credem, că și păstorii din economiile mai mici, ar pute face măcar atîta, ca să risipescă balegile lăpădate de vite pe fânațele naturale. La balegile provenite de la cai de pildă, e de ajuns atîta, decă se lovesc cu piciorul său cu bățul, ca să se risipescă, ăr cele provenite dela vitele rumegătore ar trebui împrăstiate cât mai mărunt, ca nici să nu se mai potă băga de sēmă urma aceloră pe loc.

Acestea sunt câte-va din recerintele mai însemnate pentru îngrijirea și gunoiera fânațelor; recerinte, asupra cărora trebuie să ne gândim cât mai des, deorece e foarte greu pentru un econom, decă nu-și potă aduna destul nutreț pentru iernatul vitelor.

I. Georgescu.

Bombardarea norilor de grindină.

În ședința publică a Academiei Române d-l prof. Hepites a făcut o comunicare interesantă cu privire la împrăscierea norilor de grindină prin bombardare cu tunuri.

De vre-o șapte opt ani încôce, spune d-l Hepites, s'a răspândit în Europa credința că se pot împrăscia norii de grindină prin bombardare cu tunurile. Înainte de a deveni chestia această o preocupare a ômenilor de știință, deja există de multă vreme în popor credința, că norii de grindină se risipește la sunetul clopotelor, pe cari și astăzi le trag țeranii prin satele din Germania și Austro-Ungaria și după cum se scie și prin Moldova când bate grindina sămănăturile pe câmp.

Din vremurile cele mai vechi popoarele și-au format diferite credințe asupra acestei calamități agricole și au căutat în diverse chipuri să-și scape ogórele. Credința generală în popor e și astăzi, că se sperie norii vrășmași de sgomot de pușcă, sau prin sunetul clopotului. E o credință copilărească această, căreia însă ômenii de știință au încercat să-i dea oreci-care basă științifică. Și s'au găsit speculanți, cari să-și tragă folóse pe urma acestor credințe mai mult sau puțin întemeiate.

Așa s'au fabricat tunuri anume pentru spargerea norilor, înființându-se stațiuni de bombardare în puncte unde se abătea de obicei grindina. Spre desfacerea acestor tunuri fabricate s'a făcut propagandă în favorul bombardării norilor în totă Europa. S'au ținut și congrese în scopul acesta, la Casale în 1899, la Padova în 1900, la Lyon în 1901 și la Graz în 1902.

Congresele au însărcinat comisii cu cercetarea rezultatelor, cari au depus la început rapórtre a priori favorabile înmulțirii stațiilor de bombardare, dând și explicațiuni ca tunurile să bată tóte odată și în tóte stațiunile la momentul indicat de meteorologi. Rezultatele obținute totuși în urmă n'au fost satisfăcătore, astfel că în congresele de la Lyon și Graz s'au produs divergențe de opinii, majoritatea ômenilor de știință fiind incredințată, că cestiunea bombardării norilor de grindină trebuie să dea faliment.

S'a dîs atunci, că înainte de a combate pe un dușman atât de înverșunat, trebuie să-i cunoșcem în amănunțime mai întâi condițiunile în cari ni-se prezintă.

Trebuie să răspundem la întrebările: Cum se produce acest fenomen atmosferic? La ce înălțimi? Prin ce schimbare a straturilor de aer.

Răspunsurile celor mai însemnați bărbați de știință au fost până acum hotărît contra credinței greșite de a se pute sparge norii prin bombardare.

Din contră în America se fac aceste exerciții pentru adunarea norilor de plóie; două lucruri contradicătore. D-l Hepites dă sfat agriculturilor noastre, să-și asigure sămănăturile, singurul mijloc de scăpare.

MULTE ȘI DE TOTE.

La telefon.

În diarele americane se potă ceti următorea dramă: Tînérul oficiant de bancă Trever s'a îndrăgostit de fata șefului său, care fată încă trăda aceleași sentimente. Bancherul, un milionar foarte bogat, fresce ar fi vrut, ca să aibă ărăși un ginere de aceeași tēpă, adecă foarte bogat și i-a spus, că fiul fabricantului Krantz îi e alesul mire. Tînérul Krantz s'a învêrtit mult pe lângă frumoșă, dăr nici decum n'a reușit să-i placă gingașei Elly. Era aprópe ziua fidațării; de aceea fata sili pe Treves să se declare înainte tatălui ei. Faptul s'a întîmplat dăr John Strux a respins cererea înflăcărătului amarez. În ziua premergătore fidațării, după dejun, când era la masă întréga familie a bancherului, sună telefonul.

— Cine vorbește? — întrebă Strux.
— Treves — fű răspunsul.
— Ce vréi?

— Imi repet cererea. Îndrănesc să cer mâna fetei d-tale.

— Eu din nou îți refus cererea.

— Asta vè e ultimul cuvênt?

— Ultimul.

Un pocnet s'a auzit la telefon, ca de pistol. Strux, bănuind ceva rău a mers cu trăsura la bancă. La telefon Treves era culcat la pămênt fără simțiri, plin de sânge. L'au dus la spital. Frumoșă Elly, când a aflat, ce s'a întîmplat, contra voinții părinților săi s'a pus să vegheze la capul bolnavului. Trei zile a zăcut fără simțire tînérul, în fine deșteptându-se, află lângă sine pe Elly. Preotul spitalului însă în acea zi i-a cununat în taină. După serviciul divin tînéra fată a mers acasă la părinți. Tata a iertat pe fică-sa ș'acum cei mai buni medici cêrcă să redea lui Treves viața, fericirea.

POSTA REDACȚIUNEI.

Bujecanu: Am pus'o la coș.

I. P. — Comăna: Se va publica cea din urmă.

G. G. Plângerea d-vóstră e scrisă într'un ton și un limbagiū, încat chiar decă ar fi tóte adeverate câte le spuneți, nu-i putem da loc în fôie. Cerați a Vè răfui cu respectival pe altă cale.

A. B. Publicându-se în alt țiar aprópe la fel cu aceea ce ne-ați trimis, aflăm de prisos a mai reveni.

P. A. Vorbă multă fără rost. E imposibil a da loc la ast-fel de lucruri scrise cu prea mare patimă.

Lăscu: Se va publica.

Anunțuri de căsătorie.

1) Ioan Mărgineanu gr. cat., lucrător cu Marina Ghimbășanu gr. or. amêndoi domiciliați în Brașov. 2) Ioan Măzărescu gr. or., calfă de litograf cu Elena Pernea gr. or. amêndoi domiciliați în Brașov.

Crema Margit. Puține dame sunt în țără, căroșă să nu le fie cunoscută alifia de obraz a farmacistului Clemens v. Földes. Între tóte cosmeticele Crema Margit a lui Földes se bucură de popularitatea cea mai mare, fiind nevătămătore. În câte-va zile face să dispară tóte necurățiile pielii, pistruile, sgrăbunțele, paraziții etc. și dă peliței colóre fină și frescă. Se întrebunțeză nu numai ca înfrumșetare a pielii feței, dăr și pentru înălbirea cefei, umerilor și a mânilor. Borean mare 2 cor., mic 1 cor. Se capetă la producător, farmacistul Földes în Arad, și în tóte farmaciile. A se feri de imitații.

Ômenii bolnavi folosesc cu succes uimitor la bólele cele mai diferite crucea duplă electro-magnetică R. B. Nr. 86967, care pentru aceea merită atențiunea lumii întregi. Durerile de cap, de inimă, de stomac cât de deosebite, cursul neregulat al sîngelui, ferbiuțela creierului și chinuitorul reumatism, pe tóte le vindecă acest aparat de minune. Pentru dovedirea lucrului acestuia mă provoc numai la una dintre sutele de scrisori de mulțamită ce îmi vin, cari îmi vestesc cu bucurie însănătoșarea mai multor bolnavi:

Crucea duplă electro-magnetică, pe care D-ta ai binevoit a mi-o da, o port și acum. Mă simt mai în putere, zărăriurile la inimă au slăbit într'atata, încat—după cum spun cei din jurul meu,—atunci când vine în clipa aceea și trece, fără ca să simț și să sciu, că a fost sgărciu la inimă. Domnul Geza Boldog, care de 40 de ani e epileptic (bóla rea), acum se simte mai bine și la el vin tot mai rar sgărăriurile. D-l Steinhübel a purtat crucea numai 10 zile și nu mai simte nici o durere, e vioi și dórme bine. În sfîrșit d-l Stefani, care în bêtărăneța sa suferă atât de mult de reumatism, încă se simte mai bine, nu mai are dureri. Budapesta. Cu deosebită stimă Iosif Khoór, preot.

Inventatorul și fabricantul acestui aparat binecuvêntat, Albert Müller, Budapesta VI., Vadász-u. 42/A. E.

Vindecarea deplină a bólelor secrete. Să nu pregete nimeni într'o cestiune atât de gingașă a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate potți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bólei, ori cât de adânc ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe basa acestei esaminări potți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la vindecarea rēului, ceea-ce fie-care o potă face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Decă cine-va

nu potă veni în persoană, atunci să-și descrie bóla cu deămênuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisóre pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisórele se ard séu la cerere espresă se retrimit.

Un astfel de lecutor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și consciențiositate capetă ori cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții secsuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberéză de bóla și suflutul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor ținnice Dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metódu său propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bólele de beșică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bóla albă, bóle de sânge, de piele și tóte bólele ce se țin de organele secsuale femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palócz de la 10 óre în. a. până la 6 óre séra (Duminecă până la 12 óre la amiază).

Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

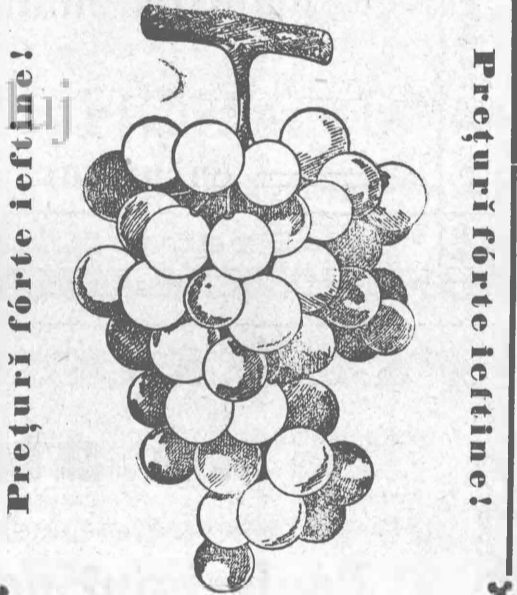
Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

De închiriat.

O locuință frumoșă în Casa Nr. 8 pe șirul Cetățuei. (Brașov). Informații se pot lua dela administrația „Gazetei Transilvaniei“.

(1790,1—3.)

„Plantatie de Millenium“ Nagysz

Struguri frumoși, durabili

numai acela potă cultiva, care va cere gratis Catalogul cu prețurile acelei mai mari pepinierii de vite, care s'au fondat cu ajutorul și controla Statului. 20—20, (1540).

Ciasornice cele mai bune și ieftine din timpul present!

Veritabile ciasornice Roskopf-Golddouble Savonet Anker-Re-montoir

sunt cele mai nouă, cu un aparat-anker escelent și precis cu trei capacuri tari de aur double. Aur double este un metal, care sēmēnă cu aurul și nu-și schimbă asemēnarea.

Aceste ciasornice sun admirate pentru montarea lor frumoșă și nu se deosebesc de cele veritabile de aur.

Prețul fl. 5.—

Lanț potrivit la ciasornice de aur double pentru bărbați fl. 1.50. Pentru fie-care ciasornic se dă un revers de garanție pentru 3 ani.

Trimiterea numai cu rambursă.

Josef Spiering, Wien I Postgasse 2—96.
5—10.(1670),

ANUNȚ.
 La farmacia filială în Nagy-Ilva (comună mare românească) se caută un provisor, care să ocupe postul cu 1 Iunie a. c., se cunoscă bine limba română, și ar avé de gând ca pe urmă se iea în arândă farmacia. Condiții după învoială. Oferte și dela Magistri insurați, sunt a se adresa:
 D-lui Gustav Fleischer farmacist în O-Radna (comit. Besztercze-Naszód), 2—6.1723.

Unde se mănâncă bine și se béu VINURİ curate de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ próspectă dela cep în fie-care ȃi? La **Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.** Listă de bucate românească. De o cercetare numerosă se rógă **C. R. GLIGORE CRISTEA,** conducătorul restaurantului. 51—0

Agenti se primesc cu salar fix, la o societate de asigurare, bine introdusă în afaceri. — Oferte în scris sunt a se adresa sub litera „Viitorul“, la administrația „Gazetei Trans.“ 2—3.1726.

Comis harnic în branșa de coloniale se acceptéază la „SEVERINEANA“ societate comercială pe acții, Caransebeș. 2—3.1723.

IOSIF NAGY,
BRAȘOV, Calea Gărei (lângă Ramificația Tramvaiului).
 Are onórea a recomanda On. Public **Atelierul său de cioplitorie de piatră** și marele deposit de **Monumente sepulcrale și de marmură** lucrâte fin și durabil.
Esecutare de mobile din marmură.
 Deposit de **Granit, Syemit, Labrador, Andesyt și petri de năsip durabile și scutite de îngheț.** Nicăiri nu se póte procura mai ieftine, fiind din mâna primă.
 Iau în antreprisă orî ce fel de lucru de cioplit piatră la zidiri.
Preturi solide. Serviciu prompt. 2—6

Prețuri fórt scăđute!
Ocasiune rară de cumpărat!
 Cu începere dela 10 Aprilie
se vinde Haine pentru Domni, băieți și copii la firma (3—10.)
J. ASCHER, Strada Porții Noire
 cu prețuri fórt scăđute.
Prețuri fórt scăđute!

ISVORUL de APĂ AMARĂ FRANCISC IOSIF se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:
 „Resultat în tota'auna sigur și mulțumitor“.
 Prof. Dr. Erhardt, Berli director al clinicei medic.
 „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagreabilă la beut“.
 Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al clinicei medic
 „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur“.
 Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicei medicale.
 „În general lăudată ca avénd gust bun“.
 Prof. Dr. de Buhl, München, director al inst. patologic.
 „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
 Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
 „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutate“.
 Prof. Dr. de Lenbe, Würzburg, director al clinicei medicale.
 „Întrebuințarea este liberă de orî-ce consecințe desagreabile“.
 Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicei medic.
 „Supără acțiunea stomacului, mai puțin decât alte ape minerale“.
 Prof. Dr. Theodori, Bucuresci, medicul regal.
 „Chiar la întrebunțare mai îndelungată nu provócă indispoziții“.
 Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicei medic.
 „Efect unitar, fórt bun, chiar și la întrebunțare mai îndelungată“.
 Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
 „Se întrebunțéază cu folos până în ultimul timp“.
 Prof. Dr. Schauta, Viena, director al clinicei I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de răsboi c. și r. (secția sanitară) în Viena.
 „Apa amară Francisc Iosif are aprópe fără es eptie efect sigur și repede, necausând nicî chiar la întrebunțare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucuros din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“ se póte căpăta în tóte depozitele cunoscute de ape minerale.
DIRECȚIUNEA în BUDAPESTA.
 Spre a-se asigura contra amăgírilor, consumentul sě cěrá expres „Apa amară „FRANCISC IOSIF““ 46—0.1301.

În atențiunea Damelor și Domnilor!

Confecțiuni de Dame
 Têrgul Inului Nr. 28.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de bărbați
 Têrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Dela deschiderea prăvăliilor mele mi-am procurat tot-déuna depositul meu de haine cu bani gata, prin ceea-ce mă află în plăcuta situație de a oferî On. Public favorurile cele mai extreme, mai ales că cumpărătura a doua de primăvară a fost fórt favorabilă și succésă. Depositul meu de haine constă din confecțiuni de ale firmelor indigene și streine cele mai distinse; se confecționéază sub privighierea mea personală după croiala cea mai modernă din stofe curat de lână și cu cu accesorii de cele mai durabile. — Ceea-ce privesce prețurile, aceste sunt așa de ieftine, încât orî cine se póte convinge, că cu prețuri așa de favorabile nimeni nu póte servi.

Fiind-că principiul meu este sě fac dever mare cu puțin profit ofer: garderobă pentru bărbați din stofe bune după cea mai din urmă modă cu următoarele prețuri:

- ! Costum în orî-ce colóre,
- ! Pardesiu căptușit cu mătase,
- ! Pantalon,
- ! Vestă de pichet modernă,

la olalată le dau cu **20 fiorini.**

A sortiment mare de haine pentru confirmație.

Cu tótă stima **N. P. GOLDMANN,** magazin de haine pentru dame și bărbați.

PREȚURİ FĂRĂ CONCURENȚĂ!

Despărțământul pentru Dame.
 Têrgul Inului Nr. 28.

1	Haveloc de Dame	fl. 4 50.	} și mai sus.
	Palton negru modern	fl. 6.—	
	Paletot	fl. 6.—	
	„ de fetițe, copii	fl. 4.—	
	„ de Dame doubel engl.	fl. 4.—	

Despărțământul pentru bărbați.
 Têrgul Inului Nr. 31—33 în palatul lui Czell.

1	Pardesiu modern pentru bărbați	fl. 7 50.	} și mai sus.
	Tilster engl. modern double	fl. 8.—	
	Costum modern Sacco	fl. 7 50.	
	Haveloc	fl. 6.—	
	Costum de școlari	fl. 4 50.	
	Pardisiu de copii	fl. 5.—	

Costume de copil dela 1 fl. 50 cr.

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătoare.